

At: Gadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Craffu Perfformiad

Dyddiad: 21 Ionawr 2022

Rhif Union: 01824 712554

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gynghorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR CRAFFU PERFFORMIAD, DYDD IAU, 27 IONAWR 2022 am 10.00 am TRWY CYFRWNG FIDEO.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Yr Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF (Tudalennau 7 - 14)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Perfformiad a gynhaliwyd ar 25 Tachwedd 2021 (copi ynghlwm).

10.05 am – 10.10 am

5 CYNNYDD AR GYFLAWNI STRATEGAETH DAI A DIGARTREFEDD SIR DDINBYCH (Tudalennau 15 - 72)

Ystyried adroddiad gan yr Uwch Swyddog Cynllunio Strategol a'r Swyddog Tai (copi ynghlwm) ar y cynnydd a wnaed hyd yma ar gyflawni'r Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu Tai a Digartrefedd diwygiedig a gymeradwywyd gan y Cyngor Sir ym mis Rhagfyr 2020.

10.10 am – 10.40 am

6 SAFONAU A PHERFFORMIAD Y GWASANAETH LLYFRGELLOEDD (Tudalennau 73 - 96)

Ystyried adroddiad gan y Prif Lyfrgellydd (copi ynghlwm) yn nodi manylion perfformiad y Cyngor mewn perthynas â 6ed Fframwaith Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2017-2020 (sydd wedi'i ymestyn i 2020-2021) a'r cynnydd a wnaed o ran datblygu llyfrgelloedd fel manau lles a gwytnwch unigol a chymunedol.

10.40 am – 11.10 am

~~~~~ **EGWYL** ~~~~~

7 LLEIHAU'R DEFNYDD O BLASTIGAU UNTRO A LLEIHAU CARBON YN Y GWASANAETH PRYDAU YSGOL (Tudalennau 97 - 102)

Ystyried adroddiad gan y Prif Reolwr Arlwyo a Glanhau (copi ynghlwm) sy'n rhoi diweddiad ar y cynnydd, a'r heriau, mewn perthynas â lleihau'r defnydd o blastigau untro a lleihau carbon o fewn y Gwasanaeth Arlwyo Ysgolion.

11.20 am – 11.50 am

8 RHAGLEN WAITH ARCHWILIO (Tudalennau 103 - 124)

Ystyried adroddiad gan y Cydlynnydd Craffu (copi ynghlwm) yn gofyn am adolygiad o raglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am faterion perthnasol.

11.50 am – 12.05 pm

9 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR Y PWYLLGOR

Derbyn y wybodaeth ddiweddaraf gan gynrychiolwyr y Pwyllgor am wahanol Fyrddau a Grwpiau'r Cyngor.

12.05 pm

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Arwel Roberts (Cadeirydd)

Hugh Carson Irving (Is-Gadeirydd)

Ellie Chard
Martyn Holland
Geraint Lloyd-Williams
Bob Murray
Paul Penlington

Pete Prendergast
Peter Scott
Andrew Thomas
David Williams

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(Gweler y nodyn isod)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR CRAFFU PERFFORMIAD

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a gynhaliwyd yn tbc, Dydd Iau, 25 Tachwedd 2021 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Martyn Holland, Hugh Irving (Is-Gadeirydd), Geraint Lloyd-Williams, Bob Murray, Pete Prendergast, Arwel Roberts (Cadeirydd), Peter Scott, Andrew Thomas a/ac David Williams

HEFYD YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Martyn Holland, Hugh Irving (Is-gadeirydd), Geraint Lloyd-Williams, Bob Murray, Pete Prendergast, Arwel Roberts (Cadeirydd), Peter Scott, Andrew Thomas a David Williams

Hefyd yn y cyfarfod –

Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol ar gyfer Eitemau 5 a 6

Y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd ar gyfer Eitem 7

Y Cynghorydd Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd ar gyfer Eitem 8

Arsylwyr –

Cynghorwyr Huw Williams, Tony Thomas, Gwynedd Kensler a Meirick Lloyd Davies.

HEFYD YN BRESENNOL

Nicola Stubbins, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau; Emlyn Jones, Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd; Liz Grieve, Pennaeth Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata; Iolo McGregor, Arweinydd Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad; Peter Daniels, Rheolwr Adain Cludiant Teithwyr; Ffion Angharad, Rheolwr Gwella Gwasanaethau; Rhian Evans, Cydlynnydd Craffu; Rhodri Tomos-Jones, Gweinyddwr Pwyllgorau a Sharon Walker, Gweinyddwr Pwyllgorau.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth Graham Boase.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dim.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Dim.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Perfformiad a gynhaliwyd ar 14 Hydref 2021.

***PENDERFYNWYD** y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 14 Hydref 2021 fel cofnod cywir.*

5 DIWEDDARIAD AR Y CYNLLUN CORFFORAETHOL, CHWARTER 2, 2021 I 2022

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Cyllid Perfformiad ac Asedau Strategol, y Cynghorydd Julian Thompson-Hill adroddiad Diweddariad ar y Cynllun Corfforaethol. Chwarter 2, 2021-2022 (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Darparu gwybodaeth am gynnydd y Cyngor ar ddiwedd chwarter 2 (Gorffennaf i Medi 2021), 2021 i 2022 mewn perthynas â chyflawni canlyniadau'r Cynllun Corfforaethol.

Roedd adrodd yn ôl yn rheolaidd yn un o ofynion monitro hanfodol y Cynllun Corfforaethol er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu ei ddyletswydd i wella. Roedd adroddiadau perfformiad chwarterol yn cael eu rhannu â'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA), y Cabinet a'r Pwyllgor Craffu Perfformiad yn rheolaidd.

Ar ddiwedd cyfnod y Cynllun Corfforaethol, roedd disgwyl i'r mwyafrif helaeth o beth y gobeithiwyd y byddai'n cael ei ddarparu, gael ei wneud yn llwyddiannus. Rhedodd rhai o'r prosiectau drosodd oherwydd effaith covid, ond byddant yn cael eu darparu. Roedd yn gynllun uchelgeisiol. Byddai gwersi'n cael eu dysgu, ac roedd aelodau arweiniol a swyddogion yn dechrau edrych ymlaen at sut beth fyddai cynllun corfforaethol newydd i gyngor newydd.

Roedd dau fesur, Cysylltu Cymunedau a Phobl Ifanc, yn parhau i fod yn flaenoriaeth ar gyfer eu gwella, oherwydd y bu dibyniaeth ar bartïon eraill.

Yn nhermau prosiectau eraill, roedd pob un o statws da neu uwch. Roedd y Bwrdd Cynllun Corfforaethol yn parhau i fonitro darpariaeth y Cynllun wrth symud ymlaen, a'r trosglwyddiad i'r Cynllun Corfforaethol newydd.

Rhododd yr Arweinydd Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad, Iolo McGregor, drosolwg cryno o'r Cynllun. Cyflwynodd yr adroddiad perfformiad blynyddol diwethaf a ddaethpwyd gerbron y Pwyllgor Craffu elfennau newydd yn sgil Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a wnaeth yr adroddiad cyfredol llawer mwy cynhwysfawr.

Yn ystod trafodaethau codwyd y pwyntiau canlynol:

- Cadarnhawyd bod cofrestr ULIMaD yn bryder a allai ei graffu. Roedd Addysg a Phobl Ifanc yn bryder hefyd gan fod Craffu eisoes wedi derbyn adroddiadau gan yr Adran Addysg.
- Gofynnwyd am eglurhad o ran Dementia, ac a oedd staff wedi'u hyfforddi i arsylwi unrhyw broblemau sydd gan breswylwyr a sut byddant yn eu hadrodd.
Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau, y byddai'n rhoi'r newyddion diweddaraf i aelodau.
- Cadarnhawyd na fyddai 150 eiddo gwledig yn gallu cael mynediad i Fand Eang Cyflym Iawn, a bod gwaith yn parhau gyda'r Swyddog Digidol a BT Openreach i ddatrys y broblem.
Mae cyllid wedi cael ei sicrhau ar y cyd rhwng Cadw a Llywodraeth Cymru (LIC) i gyflogi ail Swyddog Digidol.
- Roedd Tai Fforddiadwy i'w gynnwys yn y Cynllun Corfforaethol newydd i asesu'r holl faterion ynghylch y gwahaniaeth mewn cyflogau ledled y sir.
- Risgiau'r Prosiect – y Gymraeg neu ddiwylliant Cymru, a yw'r rhain wedi cael eu hystyried fel risg oherwydd covid?
Eglurodd y Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad os y bu dirywiad i'r Gymraeg a diwylliant Cymru oherwydd covid, yna byddai hynny'n fater ar gyfer y Gofrestr Risgiau Cymunedol a fyddai'n cael ei fonitro gan Fwrdd y Gwasanaethau Cyhoeddus. Eglurodd bod y gwaith wedi cael ei gynnal i ddiweddarau Asesiad Lles Conwy a Sir Ddinbych, ac roedd adrannau a oedd yn canolbwyntio'n benodol ar ddiwylliant a threftadaeth, ac y byddai'n ymgynghori gyda'i gydweithiwr i sicrhau a oedd effaith covid ar y Gymraeg wedi'i adlewyrchu yno.
- Gofynnwyd a fyddai'r siwrnai at fod yn ddi-garbon yn risg.
Cadarnhawyd ei fod yn risg i'r Cyngor gan ei bod yn raglen waith mawr a chostus iawn, roedd yn raglen waith hir iawn hefyd. Roedd yn cael ei adlewyrchu ar y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol, a fyddai'n cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor fel yr eitem nesaf ar y Rhaglen.

Penderfynodd y Pwyllgor -

I dderbyn a chadarnhau cynnwys yr adroddiad, yn amodol ar yr arsylwadau uchod, ac ar ôl ystyried yr adroddiad, ac unrhyw gamau gweithredu pellach a oedd angen ymateb i faterion yn ymwneud â pherfformiad a amlygwyd yn yr adroddiad.

6 ADOLYGIAD O'R GOFRESTR RISG GORFFORAETHOL, MEDI 2021

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Cyllid Perfformiad ac Asedau Strategol, y Cynghorydd Julian Thompson-Hill Adolygiad o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, Medi 2021 (a ddosbarthwyd yn flaenorol).

Yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth oedd yn datblygu a pherchen ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol ochr yn ochr â'r Cabinet. Cafodd ei hadolygu'n ffurfiol ddwywaith y flwyddyn gan y Cabinet yn ystod sesiwn frifio'r Cabinet. Cafodd ei chyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r diwrnod blaenorol hefyd.

Nododd y Cynghorydd Thompson-Hill bod dwy risg newydd wedi'u huwchgyfeirio i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol ac yn crynhoi'r Risgiau o fewn y Gofrestr.

Roedd risgiau 18 a 35 yn mynd i gael eu cyfuno wrth symud ymlaen, a byddai'r sgôr yn debygol o gynyddu o D2 i C2.

Mynegodd yr Arweinydd Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad ei ddiolch i Emma Horan, y Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad am ei gwaith wrth gwrdd â Pherchnogion Risg a'r Tîm Arwain Strategol i lunio diweddariad cynhwysfawr iawn.

Roedd adolygiad archwilio mewnol diweddar mewn perthynas â rheoli risg wedi cael ei gynnal, ac argymhellion o'r archwiliad wedi cael eu cyflwyno. Un o'r argymhellion oedd cynnwys cyfeiriad ar gyfer siwrnai bob risg. Roedd gwaith i'w wneud o hyd o ran hynny, a fyddai'n cael ei symud ymlaen i'r adolygiad nesaf.

Yn ystod trafodaethau codwyd y pwyntiau canlynol:

- Recriwtio a chadw staff – Cadarnhawyd bod recriwtio a chadw staff wedi dod yn fater sylweddol, nid yn unig o fewn Cyngor Sir Ddinbych, ond ar hyd y wlad.
Roedd gan Covid effaith sylweddol ar staffio. Roedd darn o waith yn cael ei gynnal ar gyfer pob Gwasanaeth i gael Cynllun Gweithredu Cynllunio'r Gweithlu, a fyddai'n bwydo i mewn i Gynllun Gweithredu Sir Ddinbych. Bu problemau o ran recriwtio mewn Gwasanaethau penodol, yn enwedig o fewn Gofal Cymdeithasol a Gofal Cartref. Byddai'r Awdurdod yn edrych ar y gallu i greu swyddi graddfa gyrfa i ddatblygu talent mewnol. Mewn rhai meysydd, gallai gymryd amser i hyfforddi gweithwyr, a allai achosi problemau yn y tymor byr. Roedd adroddiad ar fin cael ei ddarparu yn y Flwyddyn Newydd.
- Roedd Deddf Diwygio Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) wedi gosod nifer o ofynion ychwanegol ar y Cyngor.
Bu oedi wrth dderbyn canllawiau manwl, a oedd yn tanategu disgwyliadau newydd a ffyrdd o weithio, a fyddai angen polisïau a gweithdrefnau datblygol wrth symud ymlaen. Yn anffodus, ni fyddai cyllid ychwanegol ar gael ar gyfer mynd i'r afael â'r gofynion newydd, ac o ganlyniad, roedd y sgôr y Risg yn gywir.
- Awgrymwyd y byddai trosedd seiber yn cael ei amlygu fel risg.
Ar hyn o bryd, nid oedd yn cael ei rhestru ar wahân fel risg, ond roedd yn cael ei chynnwys o ran a oedd gan y Cyngor yn gallu i ymateb i ddigwyddiadau mawr, gan gynnwys amhariadau a achosir gan ddigwyddiadau o dywydd garw, ac ati. Cam Gweithredu: Bydd lolo McGrgeor yn sicrhau bod Trosedd Seiber yn cael ei thrafod gyda pherchennog y risg yn ystod adolygiad mis Chwefror o'r gofrestr i roi mwy o bwyslais arni.
- Risg 44 – Clefyd Coed Ynn – roedd y risg wedi sgorio'n uchel oherwydd peidio deall graddfa'r broblem.
Ers i hyn ddod yn risg, gwnaed darn o waith i ddeall yn well beth oedd y cyngor yn ei wynebu. Roedd wedi cael ei israddio oherwydd hyder a gwybodaeth swyddogion bod y risg yn ymddangos yn amlach. Serch hynny, roedd risg B2 yn parhau i fod yn risg gritigol.
- Roedd terfynu contract Civica gyda Chyngor Sir Ddinbych yn cael ei ystyried yn risg.
Cadarnhawyd bod Civica wedi penderfynu tynnu nôl o'r math o gontract partneriaeth oedd ganddynt gyda Sir Ddinbych, a byddai ar y Gofrestr Risg Gwasanaeth Cyllid, ond roedd yn rhan o Risg 13 y Gofrestr hefyd.

- Byddai colli cyllid Ewropeaidd yn cael ei gynnwys dan Cofrestr Risg Brexit ar wahân, a oedd yn cael ei fonitro'n agos gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol. Disgwylwyd y byddai'r risgiau ar y gofrestr ar wahân hon yn cael eu cynnwys ar y brif Gofrestr Risg Gorfforaethol yn ystod yr adolygiad nesaf ym mis Chwefror.
- Roedd Risg 47 yn ymwneud â phwerau i sefydlu Cyd-bwyllgor Corfforaethol rhanbarthol yn bryder i bob awdurdod lleol ledled Gogledd Cymru.

Penderfynodd y Pwyllgor -

i dderbyn adolygiad o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, Medi 2021, ar ôl ystyried y diwygiadau i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol (atodiad 1), gan gynnwys statws bob risg yn erbyn Datganiad Parodrwydd i Dderbyn Risg yr Awdurdod (atodiad 2), a'r sicrwydd a ddarparwyd yn ystod y drafodaeth.

**Ar yr adeg hon (11.10 am) cafwyd egwyl o 10 munud.
Ailddechreuodd y cyfarfod am 11.20 a.m.**

7 Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM C360 CRM (SYSTEM RHEOLI CYSYLLTIADAU CWSMERIAID)

Cyflwynodd y Cyng. Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd adroddiad gyda'r wybodaeth ddiweddaraf am System Rheoli Cyswllt Cwsmer C360 (a ddosbarthwyd yn flaenorol).

Darparodd y Cyngorydd Hilditch-Roberts drosolwg o weithrediad y system Rheoli Cyswllt Cwsmer C360, a'i berfformiad mewn perthynas â manyleb y cynnyrch. Roedd yr adroddiad yn amlinellu defnydd gwasanaethau'r cyngor o C360 hefyd fel system Rheoli Cyswllt Cwsmer corfforaethol neu ddatrysiad cyswllt cwsmeriaid integredig, a'u galw parhaus ar gyfer ffurflenni ymholiadau cwsmer newydd.

Roedd hyfforddiant ar gyfer y system wedi cael ei gynnal, gyda 90% o staff a 14% o Gynghorwyr yn cymryd rhan.

Yn ystod trafodaethau codwyd y pwyntiau canlynol:

- Derbyniodd Aelodau adroddiad wythnosol, ond bu cwynion oherwydd roedd eitemau yn yr adroddiad a oedd wedi cael eu datrys am dros 12 mis. Roedd rhai eitemau a adroddwyd nad oedd wedi cael eu cynnwys yn yr adroddiadau wythnosol y derbyniodd y cyngorwyr hefyd. Roedd y materion a godwyd yn rhai o'r materion a amlygwyd ar gyfer mynd i'r afael â nhw wrth symud ymlaen, ac roedd rhai eitemau'n cynnwys contractwyr. Eglurwyd y dylai'r system gael ei defnyddio yn lle cysylltu â'r Gwasanaeth perthnasol yn uniongyrchol.
- Cadarnhaodd rhai aelodau nad oeddent yn llythrennol yn dechnegol, ac fe wnaethant gyfaddef eu bod wedi cael hi'n anodd deall y system, ac y byddai hyfforddiant gloywi yn cael ei groesawu.
- Os yw ymholiad wedi cau, nid yw'r system yn caniatáu mynediad pellach, a all achosi rhwystredigaeth, a gobeithio bydd y broblem honno'n cael ei diwygio yn y dyfodol.

- Pan mae ymholiad wedi cau, nid oes rhagor o wybodaeth sydd wedi'i chynnwys ar yr adroddiad yn cael eu derbyn.
Byddai esboniad i ganlyniad yr ymholiad yn ddefnyddiol. Eto, cafodd hyn ei gytuno gan swyddogion, ac yn cael ei graffu wrth symud ymlaen.

Felly:

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad ar weithrediad a pherfformiad System Rheoli Cyswllt Cwsmer C360, yn amodol ar y sylwadau uchod a'r meysydd a nodwyd ar gyfer eu gwella a'u cryfhau.

8 CYNLLUN CLUDIANT CYNALIADWY

Cyflwynodd Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd, y Cynghorydd Brian Jones Adroddiad y Cynllun Cludiant Cynaliadwy (a ddosbarthwyd yn flaenorol).

Yn 2019, pasiodd y Cyngor gynnig i ddatgan Argyfwng Newid Hinsawdd ac Ecolegol.

Yn y Cynllun Corfforaethol cyfredol, mae'r blaenoriaeth Cysylltu Cymunedau wedi'i chynnwys yn y prosiect "Galluogi pobl yn well i deithio i'r gwaith, addysg a gwasanaethau". Roedd cwrpas y prosiect yn eang iawn, a wnaeth hi'n anodd i nodi ymyriadau penodol a fyddai'n gwneud gwahaniaeth, er y gwaith ymchwil pellach a wnaed.

Yn dilyn trafodaeth yn y Bwrdd Rhaglen Gorfforaethol ym mis Hydref 2020 a Gorffennaf 2021, cafodd ei benderfynu oherwydd materion gyda'r prosiect uchod a'r angen i wneud gostyngiad carbon sy'n ganolog i unrhyw brosiectau sy'n ymwneud â chludiant, yna dylai'r ffocws fod ar ddatblygu Cynllun Cludiant Cynaliadwy.

Yn ystod trafodaethau codwyd y pwyntiau canlynol:

- Mae angen ystyried pobl ag anableddau yn y cynllun hwn.
- Pwyntiau gwefru Cerbydau Trydanol - cam nesaf ym mis Mawrth/Ebrill 2022 oedd cam 1 ac fe'i gwelwyd fel cyfle i ddysgu, a byddai 30 pwynt gwefru ar gael mewn 8 lleoliad, a fyddai'n cynnydd sylweddol.
Byddai swyddogion yn edrych ar ddefnydd data i gasglu gwybodaeth yn ymwneud â defnydd y pwyntiau. Byddai'r dadansoddiad yn helpu i nodi'r cynllunio ar gyfer yr angen yn y dyfodol mewn perthynas â phwyntiau gwefru Cerbydau Trydan. Roedd modelau darpariaeth gwahanol posib yn y dyfodol hefyd e.e.: os oes rhagor o ddiddordeb gan y sector preifat yn nhermau rhentu'r gofod yn rhywbeth a edrychwyd arno hefyd. Dywedwyd wrth Aelodau bod Llywodraeth Cymru gyda Trafnidiaeth Cymru hefyd yn edrych ar y rhwydwaith ehangach, felly yn nhermau siwrneiau pell a'r rhwydwaith cefnffyrdd, roedd ganddynt brosiect lle fyddai pwyntiau gwefru wedi'u gosod yn gyson ar hyd y rhwydwaith cefnffyrdd. O ran pwyntiau gwefru mewn eiddo datblygiadau newydd, byddai hynny'n rhywbeth i edrych arno yn y dyfodol, mewn partneriaeth gyda'r Gwasanaeth Cynllunio.
- A oedd unrhyw ffigurau i ddangos bod newid i gerbydau trydan yn arbed arian, ac yn well o lawer i'r amgylchedd?

Cadarnhaodd swyddogion nad oeddent yn ymwybodol o'r ffigurau, gan y byddai'n debygol o fod yn rhy gynnar yn y cynllun i gael y ffigurau.

- Pan roedd mesurau teithio llesol yn mynd i effeithio ar gymuned, a fyddai sicrwydd gan swyddogion y byddai ymgynghoriad â chymunedau a'u bod yn derbyn gwybodaeth, a byddai gwybodaeth yn cael ei darparu i Grwpiau Ardal yr Aelodau er trafodaeth.

Byddai swyddogion yn cadarnhau y byddai Aelodau lleol a Grwpiau Ardal yr Aelodau yn ael eu cynnwys o gamau cynnar.

- Gellir cychwyn trafodaethau gyda Gwasanaethau Cefn Gwlad yn y dyfodol mewn perthynas ag archwilio'r posibilrwydd o gael pwyntiau gwefru mewn meysydd parcio sy'n cael eu rheoli ganddynt.

Serch hynny, gallai natur wledig y lleoliadau hyn fod yn rhwystr i gael argaeledd pŵer digonol ar gyfer pwyntiau gwefru Cerbydau Trydan.

- Cafodd ei bwysleisio bod Teithio Llesol a Chynaliadwy yn ymgorffori pob dull cludiant, nid ceir yn unig, ac yn ceisio datrysiadau teithio integredig h.y. cerdded, beicio, bysus, trenau a cheir.

- Roedd cynllunio ar gyfer datrysiadau teithio cynaliadwy yn parhau i fod yn ei gamau dechreuol.

Roedd yn bwysig bod cynlluniau teithio cynaliadwy lleol, yn cysylltu gyda chynlluniau rhanbarthol a chenedlaethol. Roedd cludiant yn swyddogaeth ar gyfer sefydlu Cyd-Bwyllgor Corfforedig er mwyn sicrhau datrysiadau y gellir eu cyflawni. Byddai datrysiadau posib yn cael eu harchwilio yn ystod y blynyddoedd i ddod.

Penderfynodd y Pwyllgor -

PENDERFYNWYD:

- (i) Cefnogi nodau ac amcanion y Cynllun Cludiant Cynaliadwy yn amodol ar y sylwadau ac arsylwadau uchod ar gynnwys y Cynllun drafft Cludiant Cynaliadwy; a*
- (ii) wrth gefnogi'r Cynllun, cadarnhau ei fod wedi darllen, deall a chymryd yr Asesiad o'r Effaith ar Les i ystyriaeth yn Atodiad A fel rhan o'i benderfyniad.*

9 RHAGLEN WAITH CRAFFU

Cyflwynodd y Cydlynnydd Craffu adroddiad (a ddisbarthwyd yn flaenorol) yn gofyn i'r aelodau adolygu Rhaglen Gwaith y Pwyllgor a rhoi diweddariad ar faterion perthnasol.

Cafwyd trafodaeth yn ymwneud â'r materion canlynol:-

- Adroddiad ar y Cynllun Corfforaethol – efallai bydd ULIMaD yn ffurfio rhan o'r adroddiad ar y rhaglen waith ar gyfer 27 Ionawr 2022 ar Strategaeth Dai ehangach y Cyngor
- Cododd y Cynghorydd Martyn Holland faterion ynghylch BT yn ystod y cyfarfod, os yw'r eitem yn cael ei hychwanegu i gyfarfod yn y dyfodol, yna byddai angen cwblhau ffurflen a gellir ei drafod yng nghyfarfod Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu a oedd yn cael ei gynnal yn ddiweddarach y diwrnod hwnnw.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol fel yr amlinellir yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

10 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR Y PWYLLGOR

Dim.

Daeth y cyfarfod i ben am 1.00pm.

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	27 Ionawr 2022
Aelodau / Swyddog Arweiniol	Cynghorydd Tony Thomas (Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau)/a'r Cynghorydd Bobby Feely (Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth) / Angela Loftus (Rheolwr Cynllunio Strategol a Thai)
Awdur yr Adroddiad	Jane Abbott (Uwch Swyddog Cynllunio Strategol a Thai)
Teitl	Cynnydd ar gyflawni Strategaeth Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. [Strategaeth Tai a Digartref Sir Ddinbych](#) a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar 8 Rhagfyr 2020. Mae [crynodedb](#) o'r strategaeth wedi'i gynnwys yn **Atodiad A** ac mae tabl yn nodi cynnydd y Cynllun Gweithredu wedi'i atodi yn **Atodiad B**.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. I edrych ar y cynnydd sydd wedi'i wneud hyd yma i gyflawni'r Strategaeth Tai a Digartrefedd a Chynllun Gweithredu a gymeradwywyd gan y Cyngor Sir ar 8 Rhagfyr 2020.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Pwyllgor Craffu yn nodi'r adroddiad, yn gwneud sylwadau ac yn parhau i fonitro cyflawniad y Cynllun Gweithredu Strategaeth Tai a Digartrefedd.

4. Manylion yr Adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mae Strategaeth Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych yn goson gweledigaeth a nodau'r Cyngor ar gyfer tai yn y Sir ar gyfer y cyfnod 2021-2026. Mae'n ddogfen corfforaethol

bwysig i'r Cyngor ac yn darparu'r fframwaith i bob swyddogaethau sy'n berthnasol i dai a digartrefedd y Cyngor (preifat a chyhoeddus). Mae'r Strategaeth wedi'i gosod o fewn fframwaith y Cynllun Corfforaethol fel y nodir yn 5.1 ac wedi'i leoli ochr yn ochr â'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI). Mae'r Strategaeth gyfredol yn nodi 6 "Thema" er mwyn targedu meysydd blaenoriaeth i'w gweithredu:

- Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol;
- Creu cyflenwad o dai fforddiadwy;
- Sicrhau cartrefi diogel ac iach;
- Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych
- Cartrefi a chymorth i bobl ddiamddiffyn;
- Hyrwyddo a chefnogi cymunedau.

4.2 Mae'r Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol (SHHG) yn goruchwylio cyflawni'r Cynllun Gweithredu, sydd yn cael ei gadeirio ar y cyd gan yr Aelodau Arweiniol, Cynghorwyr Tony Thomas a Bobby Feeley sydd â chyfrifoldeb am gyflawni'r Strategaeth Tai a Digartrefedd. Mae Aelodau o'r Grŵp yn cynnwys yr Aelodau Arweiniol hynny â chyfrifoldeb am ardal o dai neu digartrefedd o fewn eu portffolios, Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol a'r Rheolwr Cynllunio Strategol a Thai.

4.3 Mae'r Grŵp yn cyfarfod bob chwarter ac yn monitro ac adolygu cynnydd, gyda mewnbwn gan wahanol Benaethiaid Gwasanaeth a swyddogion sydd yn rhan o gyflawni camau gweithredu unigol. Unrhyw faterion posibl i fodloni targedau yn cael eu nodi cyn gynted â phosibl. Yn ogystal, mae'r Grŵp yn goruchwylio dyraniad Grant Tai Cymdeithasol sydd yn cael ei ddyrannu'n flynyddol gan Lywodraeth Cymru i helpu i ddwyn ymlaen datblygiad tai fforddiadwy gan Gymdeithasau Tai ac Awdurdodau Lleol, ac ar hyn o bryd mae'n oddeutu £7 miliwn y flwyddyn. Mae'r cyllid yn cael ei reoli'n lleol gan y Cyngor.

4.4 Mae'r Strategaeth yn cyd-fynd â'r Cynllun Gweithredu 40 pwynt. Mae'n nodi cyfrifoldebau mewn mwy o fanylder o'r timau perthnasol o fewn y Cyngor, a sut ydym yn gweithio gyda phartneriaid i helpu i gyflawni gweledigaeth y Cyngor i dai a digartrefedd. Mae'r Strategaeth yn ddogfen fyw ac mae camau gweithredu yn cael eu hychwanegu fel mae gwaith yn mynd rhagddo ac eraill wedi eu cwblhau. Mae gan y Strategaeth Tai a Digartrefedd hyd bywyd o bum mlynedd (2021 – 2026) a bydd angen ei hadolygu yn 2026.

Meysydd allweddol o gynnydd

4.5 Mae'r Cynllun Gweithredu wedi cael ei fonitro ym mhob cyfarfod o'r SHHG, er cafodd ei gydnabod bod y Strategaeth wedi cael ei mabwysiadu'n ddiweddar a bod cyfyngiadau o ran arferion gwaith oherwydd y pandemig, roedd y gwaith wedi cael ei gyfyngu i ddechrau, dechreuodd adolygiadau manwl o'r themâu yn chwarter tri. Mae'r tri thema cyntaf wedi cael eu hadolygu. Dyma uchafbwyntiau o'r hyn sydd wedi cael ei gyflawni o'r themâu hyn:

- Cofnod orau o 439 o dai newydd wedi cwblhau yn y cynllun tai, sydd yn cyfrannu at y canlyniad tai fforddiadwy blynyddol uchaf wedi'i gyflawni gan Gyngor Sir Ddinbych o 174 uned fforddiadwy.
- Lansio a hyrwyddo Gwasanaeth Paru Cartrefi Gwag, sydd wedi cynhyrchu diddordeb cadarnhaol.
- Drafft wedi'i gymeradwyo gan y Cabinet a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru o'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr.
- Eleni am y tro cyntaf mae Cyngor Sir Ddinbych wedi cael mynediad at £1.4 miliwn o Grant Tai Cymdeithasol ar gyfer 2021/22, a mynediad at gynnig i rannu cyllid SHG o £7 miliwn ar gyfer 2022/23 a 2023/24.
- Mae gwaith wedi dechrau ar yr adeilad newydd anheddau'r Cyngor ym Mhrestatyn a Dinbych, a disgwylir y byddant wedi cwblhau erbyn mis Ebrill 2022.
- Datblygu Strategaeth Asedau Tai y Cyngor drafft yn diffinio dyheadau'r Awdurdod i ddatblygu a chynnal a chadw gan gynnwys ymrwymadau di-garbon.
- Adolygu portffolio stoc Cyngor Sir Ddinbych i gael mynediad at hyfywedd i addasu i fodloni anghenion o ran tai yn y dyfodol.
- Mae Cyngor Sir Ddinbych wedi arwain ar wella monitro cyllid SHG gyda Llywodraeth Cymru – gam symleiddio monitro ac adrodd, a gwella dadansoddiad o Ddarpariaeth Dai ledled Cymru.
- Gwybodaeth fanwl ar anghenion yn cael ei ddarparu i geisiadau cynllunio i gynorthwyo gyda gwneud penderfyniadau.
- Mae Rhentu Doeth Cymru wedi ei weithredu'n llwyddiannus yn Sir Ddinbych.
- Archwiliadau o bob eiddo yn cael i nodi gan y tîm Digartrefedd i ddinasyddion, cyn rhoi tenantiaethau.

- Datblygu polisi dirwyon a gweithdrefnau ar gyfer peidio ag ymgysylltu na chydymffurfio gyda'r Isafswm Safonau Effeithlonrwydd Ynni (MEES).
- Trwyddedu ychwanegol o'r cynllun Tai Amlfeddiannaeth wedi ymestyn i gynnwys Prestatyn, Dinbych a Llangollen.
- Datblygu Strategaeth Benthycy Cyfrif Refeniw Tai newydd sydd yn ystyried y newidiadau i ganiatáu lefelau benthycy a chapio i fwyhau cyfleoedd i raglenni datblygu a chynnal a chadw tai.
- Datblygu cynllun busnes 30 mlynedd yn cynnwys datblygiad newydd a rhaglenni cynnal a chadw cyfalaf.

4.6 O'r 40 cam gweithredu a nodwyd, mae 9 wedi'i gynnwys mewn darpariaeth gweithredol fel 'busnes yn ôl yr arfer', mae 23 cam gweithredu i'w ddarparu o fewn amserlenni penodol, mae ychydig o lithriant ar 8 cam gweithredu yn unol â'r amserlenni gwreiddiol a nodwyd, oherwydd effaith Covid-19. Mae hyn wedi cyfyngu ar y rhaglen cynnal chadw Safon Ansawdd Tai Cymru, er enghraifft i waith y tu allan neu yn achos Cynllun Datblygu Lleol newydd wedi effeithio ar ymgynghoriad a gofynion casglu tystiolaeth, ond bellach mae ganddynt i gyd derfynau amser diwygiedig a chynlluniau mewn lle i'w cwblhau, mae'r gweddill dal ar y gweill i'w cyflawni o fewn y terfynau amser a gytunwyd arnynt.

4.7 Mae thema pedwar yn delio â digartrefedd yn Sir Ddinbych yn cael ei adolygu'n fwy manwl yng nghyfarfod mis Mawrth o'r SHHG, fodd bynnag mae rhai camau gweithredu ar y gweill i'w cwblhau megis:

- Caffael ar adeilad i ddarparu llety digartrefedd dros dro i deuluoedd yn Sir Ddinbych.
- Adolygu Grant Cymorth Tai i sicrhau bod lefelau gwahanol o gefnogaeth ar gael i amrywiaeth o anghenion.
- Integreiddio rhaglen Tai Yn Gyntaf i'r Llwybr Cefnogi Digartrefedd

4.8 Thema pump - Tai a chymorth i bobl ddi-amddiffyn a thema chwech - Hyrwyddo a chefnogi cymunedau a fydd yn cael eu hadolygu yn y cyfarfod ym mis Mehefin 2022. Roedd y camau gweithredu a gyflawnwyd eisoes yn cynnwys:

- Cyfleuster Gofal Ychwanegol Awel y Dyffryn yn Dinbych wedi'i gwblhau

- Cynllun ‘Stepen eich drws’ wedi’i osod yn y safle adeiladu newydd yng Ngallt Melyd, yn darparu cartrefi i 4 oedolyn.
- Strategaeth Ymgysylltu Tenant wedi’i datblygu a’i gweithredu
- Gweinyddiaeth Un Llwybr Mynediad at Dai o’r bartneriaeth wedi’i adolygu

4.9 Y prif heriau a brofwyd i ddarparu’r Strategaeth wedi’u cysylltu â’r ymateb i argyfwng Covid-19. Bydd y Cynllun Datblygu Lleol angen ymgynghoriad ac ystyriaeth ar yr effaith tymor hir y pandemig ar ofynion tai. Bydd oedi i’r CDLI yn cael effaith ar waith arall sydd yn ddibynnol ar y CDLI ac argaeledd safle. Datgarboneiddio y stoc dai cymdeithasol mewn ymateb â’r newid hinsawdd, yn amodol ar ddyraniad cyllid grant ychwanegol er mwyn ei gyflawni. Mae’r newid mewn methodoleg gan Lywodraeth Cymru wedi rhwystro’r datblygiad o’r Asesiad Marchnad Dai Lleol newydd.

4.10 Gall ymddangos o’r cynllun gweithredu amgaeedig bod cynnydd yn cael ei wneud ar y Strategaeth Tai a Digartrefedd ac yn cefnogi Blaenoriaethau Corfforaethol y Cyngor.

5. Sut mae’r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Mae chwe themâu’r Strategaeth Dai a Digartrefedd a fanylir yn **Atodiad A** yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol canlynol – tai, yr amgylchedd, pobl ifanc a chymunedau cadarn.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Bydd costau’r prosiectau’n cael eu monitro’n agos. Bydd yr holl gostau’n cael eu cadw o fewn y gyllideb – rhai ni a’n partneriaid.

7. Beth yw prif gasgliadau’r Asesiad o’r Effaith ar Les?

7.1. Cyflawnwyd Asesiad o Effaith Iles ar gyfer y Strategaeth Tai a Digartrefedd, ond nid yw’n ofynnol ar gyfer yr adroddiad hwn gan ei fod yn cyflwyno diweddariad ar gynnydd.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Mae ymgynghoriad ac ymgysylltiad sylweddol wedi'u cyflawni i ddatblygu Strategaeth Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych ac amlinellwyd yn adroddiad i'w Cyngor yn ceisio cymeradwyaeth o'r Strategaeth ym mis Rhagfyr 2020.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Bydd angen asesu goblygiadau cost llawn cynigion penodol sy'n cael eu datblygu fel rhan o'r Strategaeth, er mwyn sicrhau eu bod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae sicrhau fod pobl yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sydd yn bodloni eu hanghenion yn brif flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae ystod o fecanweithiau mewn lle i fonitro cynnydd, gan gynnwys adroddiadau rheolaidd i'r Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol ac adroddiadau pan mae'n ofynnol gan y Pwyllgor Craffu.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. Deddf Llywodraeth Leol 2000, Deddf Tai 1985 (A8), Deddf Tai 2004 (A8), Deddf Llywodraeth Leol 2003 (A87), Deddf Tai (Cymru) 2014.

11.2. Mae pwerau'r Pwyllgor Craffu wedi'u pennu yn Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7.4.1(e) a 7.4.2(b) o Gyfansoddiad y Cyngor.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych Crynodeb 2021 - 2026

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	3
Thema un: Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol	14
Thema Dau: Creu Cyflenwad o Dai Fforddiadwy	17
Thema Tri: Sicrhau Tai Diogel ac Iach.....	21
Thema Pedwar: Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych	25
Thema Pump: Cartrefi a Chefnogaeth i Bobl Ddiamddiffyn	29
Thema Chwech: Hyrwyddo a Chefnogi Cymunedau	33

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Cyflwyniad

Mae'r Cynghorydd Tony Thomas yn ei rôl fel Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau a'r Cynghorydd Bobby Feeley yn ei rôl fel Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth yn cyflwyno'r Strategaeth i chi.

Cafodd y Strategaeth Dai ei mabwysiadu ar 1 Rhagfyr 2015 ac roedd yn para am bum mlynedd. Mae'n cynnwys gweledigaeth ac amcanion y Cyngor ar gyfer tai yn y Sir yn ystod y cyfnod hwn.

Dros y pum mlynedd ddiwethaf, mae materion gwahanol wedi bod yn amlwg ac mae'r Strategaeth wedi'i hadolygu'n llwyr i gymryd i ystyriaeth Cynllun Corfforaethol Sir Ddinbych, newid hinsawdd a newid ecolegol, digartrefedd a heriau pobl ifanc gyda thai.

I adlewyrchu'r pwyslais mwy ar fynd i'r afael â digartrefedd yn y Strategaeth ddiwygiedig hon, mae hefyd wedi'i hailenwi y Strategaeth Dai a Digartrefedd ac mae thema wedi'i neilltuo i'r prif bryderon a phrosiectau mewn perthynas â digartrefedd.

Mae'r Strategaeth yn cynnwys dwy weledigaeth:

'Bod pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sy'n diwallu eu hanghenion, o fewn cymunedau bywiog a chynaliadwy Sir Ddinbych'

a

'Rhoi terfyn ar ddigartrefedd yn Sir Ddinbych'.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Nod y Strategaeth yw darparu mwy o dai i fynd i'r afael ag anghenion o ran tai preswylwyr Sir Ddinbych, gan sicrhau fod tai o ansawdd da, cefnogi pobl gyda'u materion tai, mynd i'r afael â digartrefedd a chefnogi cymunedau.

Mae'r materion hyn wedi eu rhannu'n chwech thema:

- Thema 1: Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol
- Thema 2: Creu Cyflenwad o Dai Fforddiadwy
- Thema 3: Sicrhau Tai Diogel ac Iach
- Thema 4: Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych
- Thema 5: Cartrefi a chymorth i bobl ddiamddiffyn
- Thema 6: Hybu a Chefnogi Cymunedau

Mae'r Strategaeth Dai a Digartrefedd yn cynnwys:

- Y Strategaeth – sy'n darparu cyd-destun ar gyfer y dull ac mae'n nodi'r deilliannau lefel uchel
- Cynllun Gweithredu – a fydd yn cael ei fonitro a'i ddiweddarau'n rheolaidd drwy oes y Strategaeth

Mae'n cael ei gydnabod drwy'r Strategaeth bod Tai a Digartrefedd yn gyfrifoldeb ystod o adrannau ar draws y Sir. Mae atebion yn aml yn cael eu datblygu gyda phartneriaid allanol, yn ogystal â thrwy'r Awdurdod. Mae dull partneriaeth yn cael ei sefydlu yn y prosiectau sy'n anelu i ddarparu'r Strategaeth.

Mae'r Strategaeth Dai a Digartrefedd ar gyfer Sir Ddinbych wedi'i datblygu yn dilyn ymgynghoriad sylweddol o fewn a'r tu allan i Gyngor Sir Ddinbych. Bydd y Strategaeth yn cael ei monitro'n agos drwy'r Grŵp Monitro Tai a Digartrefedd Strategol a diweddariadau cynnydd fel bo'r angen i'r pwyllgor.

Tony Thomas   Bobby Feeley

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Crynodeb Gweithredol

Mae Strategaethau Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych wedi cael eu datblygu o amgylch y weledigaeth:

‘Bod pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sy’n diwallu eu hanghenion, o fewn cymunedau bywiog a chynaliadwy Sir Ddinbych’

a

Rhoi terfyn ar ddigartrefedd yn Sir Ddinbych.

Mae Strategaethau Tai a Digartrefedd Sir Ddinbych wedi eu huno yn un Strategaeth drosfwaol i adlewyrchu'r ffaith bod yr holl faterion maent yn ceisio rhoi sylw iddynt yn gysylltiedig ac angen sylw gan sectorau ar draws y Cyngor a phartneriaid trydydd sector.

I gyflawni'r gweledigaethau uchelgeisiol hyn mae'r Strategaeth drosfwaol wedi'i dyfeisio o dan chwech thema, y cyfan wedi eu cysylltu:

1. Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol
2. Creu Cyflenwad o Dai Fforddiadwy
3. Sicrhau cartrefi diogel ac iach
4. Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych
5. Cartrefi a chymorth i bobl ddiamddiffyn
6. Hyrwyddo a chefnogi cymunedau

Mae cynyddu'r cyflenwad tai ar draws Cymru yn fater mae Llywodraeth Cymru yn awyddus i roi sylw iddo ac maent wedi datblygu'r rhaglen 'Symud Cymru Ymlaen, 2016 – 2021' mae gan y rhaglen uchelgais i ddarparu 20,000 o dai fforddiadwy.

Mae ymchwil yn nodi bod gan Sir Ddinbych, yn unol â gweddill Cymru brinder o

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

ddatblygiadau adeiladu newydd, tai fforddiadwy, cartrefi i bobl hŷn a chartrefi i oedolion diamddiffyn Mae Sir Ddinbych yn anelu i ddelio gyda'r diffyg hwn drwy ystod o fesurau.

Bydd y rhain yn cynnwys 170 o dai cyngor ychwanegol; 260 o dai fforddiadwy wedi eu darparu drwy ddatblygwyr preifat a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig; gan ddod â 500 o eiddo gwag yn ôl i ddefnydd a darparu tai gofal ychwanegol.

Mae hyn yn cael ei adlewyrchu yng Nghynllun Corfforaethol Sir Ddinbych 2017 – 2022 gyda blaenoriaeth i 'sichau mynediad i dai o ansawdd da' a tharged datblygu 1000 o dai ychwanegol ar draws y Sir yn ystod oes y cynllun.

Comisiynodd Llywodraeth Cymru Adolygiad Tai Fforddiadwy Annibynnol yn 2019. Mae hwn wedi gwneud argymhellion fydd yn effeithio'n sylweddol ar ddarparu tai fforddiadwy o ansawdd yng Nghymru mewn blynyddoedd i ddod. Mae angen cynnwys hyn yn y Strategaeth Dai a Digartrefedd newydd.

Roedd Sir Ddinbych wedi datgan argyfwng hinsawdd ym mis Gorffennaf 2019 ac mae yn y broses o lunio cynllun gweithredu di-garbon. Un o gamau allweddol y cynllun hwn fydd yr ymrwymiad i uwchraddio asedau adeiladau'r Cyngor, fel tai a swyddfeydd y Cyngor i ddiwallu'r ymrwymiad addewid di-garbon erbyn 2030. Mae'r argyfwng hinsawdd yn ddylanwad mawr ar benderfyniadau'r Cyngor a bydd hefyd yn effeithio ar gydymffurfiaeth y Cyngor gyda'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Thema Un: Mae **Mwy o Gartrefi i Ddiwallu'r Galw a'r Angen Lleol** yn mynd i'r afael â materion cyfraddau datblygu isel yn Sir Ddinbych, a'r angen am fwy o dai ar draws y Sir.

Er mwyn helpu i ysgogi'r farchnad ddatblygu rydym wedi cyflwyno briffiadau datblygu safle a phrosiectws datblygu tai sy'n darparu eglurder a gwybodaeth gyffredinol ar gyfer datblygwyr a buddsoddwyr am safleoedd tai a ddyrannwyd.

Rydym yn datblygu Cynllun Datblygu Lleol newydd ar hyn o bryd fydd yn cynnwys dyraniadau tir ar gyfer datblygu tai hyd at 2033. Bydd y datblygiad newydd yn arwain at hwb yn y cyflenwad o dai fforddiadwy sy'n derbyn sylw yn y thema nesaf.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Dau: Creu Cyflenwad o Dai Fforddiadwy, drwy'r thema hon rydym yn ymchwilio i'r cyflenwad cyfyngedig o dai fforddiadwy yn y sir a pha fentrau y gallwn eu datblygu i'w gynyddu. Mae ymchwil yn dangos bod yna angen amlwg am dai fforddiadwy yn y sir, gyda 57% o brynwyr tai am y tro cyntaf ac aelwydydd newydd yn methu fforddio prynu tŷ 2 ystafell wely ar y farchnad agored¹. Mae incwm gostyngol a llonydd yn y sir yn ffactor sy'n cyfrannu at y farchnad dai araf, ac yn tanlinellu'r pwysigrwydd i fwy o dai fforddiadwy gael eu creu.

Rydym wedi sefydlu rhaglen fuddsoddi a chyflenwi tai fforddiadwy ar gyfer Sir Ddinbych. Mae hyn wedi'i ddatblygu drwy'r cynllun busnes deg mlynedd ar hugain Cyfrif Refeniw Tai a hefyd drwy gymryd mantais o ffynonellau cyllid eraill fel y Rhaglen Tai Arloesol o gyllid a Chyllid Tai ac Iechyd. Gweithio gydag ystod o bartneriaid datblygu, landlordiaid cymdeithasol eraill a'r sector preifat a mynediad i Awdurdodau Lleol i Grant Tai Cymdeithasol o 2021/22 hefyd yn agor llif o gyllid arall i ddatblygu mwy o dai fforddiadwy.

Thema Tri: Sicrhau Cartrefi Diogel ac Iach yn archwilio'r mater o wella a chynnal safonau llety cyhoeddus ac eiddo preifat, i sicrhau bod preswylwyr yn byw mewn cartref diogel a gynhelir yn dda.

Mae Sir Ddinbych wedi cynnal rhaglen fawr o adnewyddiadau a gwaith mawr i ddiwallu Safon Ansawdd Tai Cymru a bydd drwy waith y Rhaglen Atgyweiriadau Mawr yn parhau i wella. Mae yna hefyd gynlluniau peilot yn cael eu gweithredu ar fesurau ynni adnewyddadwy, fydd yn cael eu cyflwyno fesul cam i weddill y stoc dai, ble bo'n bosibl. Mae datgarboneiddio stoc dai cymdeithasol wedi cael ei wneud yn flaenoriaeth gan Lywodraeth Cymru ac mae angen ei ystyried yn ffactor ac yn ariannol ar gyfer unrhyw gynlluniau rheoli tai wrth symud ymlaen.

---

¹ Asesiad Marchnad Tai Lleol Sir Ddinbych Gorffennaf 2019

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Mae Sir Ddinbych hefyd wedi bod yn ddylanwadol yn gweithredu'r Cynllun Cofrestru Landlord, fydd hefyd yn helpu i fynd i'r afael â safonau tai o ansawdd gwael yn y sector rhentu preifat.

Thema Pedwar: Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych mae angen adolygu'r dewisiadau llety brys ar gyfer teuluoedd yr effeithir arnynt gan ddigartrefedd. Ar hyn o bryd mae yna ddibyniaeth ar y sector rhentu preifat i ddarparu'r llety hwn, ond mae ansawdd, cynaliadwyedd a lleoliad yn amrywio'n sylweddol.

Dewisiadau amgen i ddarparu'r llety hwn. Bydd hyn yn sicrhau fod pobl sy'n profi sefyllfaoedd anodd iawn yn gallu cael mynediad i lety brys o ansawdd da tra'n derbyn y cyngor a chymorth mwyaf priodol.

Thema Pump: Cartrefi a Chefnogaeth i Oedolion Diamddiffyn, mae'r wybodaeth sydd ar gael yn dangos demograffeg Sir Ddinbych, yn dangos bod yna angen sylweddol am fwy o ddewisiadau tai ar gyfer y sector pobl hŷn yn y sir sy'n codi a hefyd i oedolion diamddiffyn.

Rydym wedi ymrwmo i ddarparu tri o Gyfleusterau Tai Gofal Ychwanegol pellach, gan weithio gyda phartneriaid fydd yn mynd i'r afael ag anghenion newidiol preswylwyr. Rydym hefyd wedi adolygu'r dewisiadau llety tai ychwanegol; sydd wedi sicrhau bod dewisiadau llety, fel cynlluniau Byw'n Annibynnol â Chymorth yn cynnwys ystod o ddewisiadau cefnogi, sy'n addas ar gyfer amrywiol anghenion.

Thema chwech: Mae Hybu a Chefnogi Cymunedau Sir Ddinbych yn anelu i fod yn lle mae pobl yn dymuno byw. I gyflawni'r weledigaeth hon, rydym angen creu cymunedau bywiog a chynaliadwy. Drwy ailddatblygu cymdogaethau a mynd i'r afael â safleoedd sy'n 'ddolur llygad' a chartrefi gwag, gallwn ddarparu amgylchedd y gall preswylwyr fod yn falch ohono.

Gallwn hefyd helpu preswylwyr y Cyngor i wella eu cymunedau drwy helpu i sefydlu grwpiau a gweithgareddau cymdogaeth, i fynd i'r afael â materion a chreu cydlyniant cymunedol. Er mwyn i hyn fod yn gwbl gynaliadwy bydd angen iddynt gael eu harwain gan bobl yn hytrach na'u harwain gan sefydliad.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Mae materion sy'n ymwneud â Thai a Digartrefedd yn derbyn sylw gan amrywiol adrannau ar draws y Sir a sefydliadau Trydydd Sector ar draws y sir. Mae'r Strategaeth Dai a Digartrefedd yn cynnwys yr holl faterion a'r gwaith sy'n ofynnol i fynd i'r afael â nhw, mewn ffordd mwy strategol, mwyhau adnoddau a deilliannau ar gyfer preswylwyr Sir Ddinbych.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Gweledigaeth

Mae Tai yn un o'r pump Blaenoriaeth Corfforaethol i Sir Ddinbych ac mae'n cael ei adlewyrchu ar draws sawl cynllun busnes adrannol.

Cafodd y weledigaeth ar gyfer Strategaeth Dai Sir Ddinbych ei datblygu drwy ymarfer ymgynghori wedi'i hwyluso gan Brifysgol Glyndŵr ym mis Mehefin 2013 gyda phartneriaid tai, sefydliadau trydydd sector a'r cyhoedd. Cafodd y Weledigaeth hon ei hadolygu a'i chefnogi gan Gynghorwyr mewn gweithdy ym mis Ionawr 2020. Cafodd y weledigaeth Strategaeth Digartrefedd ei datblygu yn dilyn adolygiad cynhwysfawr o ddigartrefedd ar draws Sir Ddinbych yn 2016.

Mae'r gweledigaethau yn cael eu cefnogi drwy chwech thema'r Strategaeth Dai a Digartrefedd a'r Cynllun Gweithredu i sicrhau bod dyheadau'r Sir yn cael eu cyflawni.

Monitro a Llywodraethu

Bydd y Strategaeth Dai a Digartrefedd newydd yn cael ei monitro'n bennaf gan y Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol – Grŵp Aelod Arweiniol a Swyddogion fydd yn cyfarfod bob yn ail fis ac yn galluogi camau mwy strategol/corfforaethol ar gyfer Digartrefedd a Thai ar draws y Sir.

Mae'r cyfrifoldebau gweithredol ar gyfer darparu ystod o faterion tai wedi eu cynnwys o fewn y Strategaeth yn cael eu darparu drwy'r Gwasanaethau perthnasol, er enghraifft, mae Tai Cymdeithasol Awdurdod Lleol yn cael ei ddatblygu a'i gynnal gan Wasanaethau Cyllid ac Eiddo a'i reoli gan Gwsmeriaid a Chymunedau. Mae Mynd i'r Afael â Digartrefedd yn cael ei ddarparu a'i reoli gan Gwasanaethau Cymorth Cymunedol.

Mae Gwasanaethau Cymorth Cymunedol wedi arwain at gynhyrchu'r Strategaeth Digartrefedd wreiddiol a chynllun gweithredu cysylltiol.

Mae Gwasanaethau Cymorth Cymunedol wedi arwain ar gynhyrchu'r Strategaeth Digartrefedd wreiddiol a chynllun gweithredu cysylltiol.

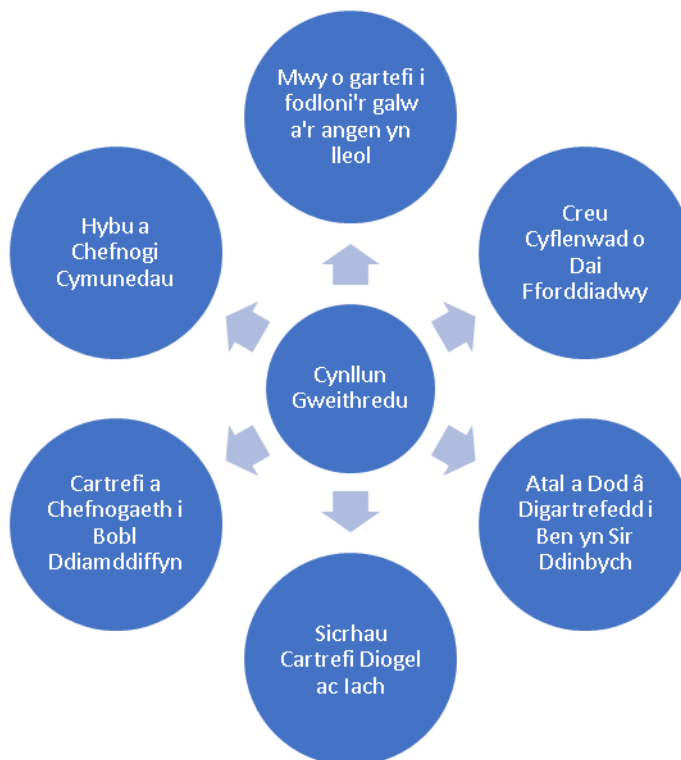
Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Fodd bynnag, mae digartrefedd yn fater corfforaethol sy'n derbyn y sylw gorau drwy weithio mewn partneriaeth ar draws holl Wasanaethau CSDd perthnasol a sefydliadau partner.

Mae'r Strategaeth Dai a Digartrefedd yn darparu'r fframwaith strategol ar gyfer mynd i'r afael â digartrefedd, a bydd yn gyfrwng ar gyfer cytuno ar flaenoriaethau digartrefedd a monitro cynnydd yn eu herbyn nhw. Bydd hyn yn galluogi integreiddio gwell a pherchenogaeth gorfforaethol o waith ar ddigartrefedd.

Bydd y Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol yn monitro ac yn adolygu cynnydd ar ddarparu camau a nodwyd drwy'r cynllun gweithredu gydag adroddiadau cynnydd rheolaidd i'r Pwyllgor Craffu a phwyllgorau eraill fel bo'r angen.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Y Cyd-destun Lleol

Poblogaeth ac Aelwydydd

95.3k	Amcangyfrif poblogaeth canol blwyddyn 2018 ar gyfer Sir Ddinbych
42,608	Amcangyfrif canol-blwyddyn 2026 aelwydydd Sir Ddinbych
1954	Cynnydd a ragwelir mewn aelwydydd 2015 ² – 2026
£27,395	Canolrif incwm aelwyd yn Sir Ddinbych yn 2019
£2092	Gostyngiad mewn incwm canolrif ers 2007/08
21%	Poblogaeth yn Sir Ddinbych 65 oed a hŷn
24%	Poblogaeth Sir Ddinbych â salwch neu anabledd sy'n cyfyngu ar weithgaredd.
51%	327 o aelwydydd dan fygythiad o ddigartrefedd 2019-20 (i fyny 111 o'r flwyddyn flaenorol)
12%	Ardaloedd ³ Sir Ddinbych sy'n cael eu hystyried i fod yn y 10 uchaf o'r ardaloedd o amddifadedd gwaethaf yng Nghymru (Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019)

---

² Cyfnod pontio Strategaeth Dai Gynharach 2015- 2020

³ Ardaloedd Allbwn Arbennig Isel fel y diffinnir gan Swyddfa Ystadegau Gwladol

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Marchnad Dai

196	Cwblhawyd 176 o eiddo newydd yn 2013/14
57%	Aelwydydd newydd yn methu fforddio tŷ marchnad agored 2 ystafell wely yn Sir Ddinbych.
371	Tai fforddiadwy wedi eu darparu 2015 - 2020
69%	Aelwydydd yn Sir Ddinbych sy'n berchen ar eu cartrefi eu hunain neu gyda morgais.
6.4k	Aelwydydd yn rhentu yn y sector rhentu preifat
5.2k	Aelwydydd yn Sir Ddinbych yn rhentu gan Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a'r Cyngor yn 2011

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema un: Mwy o gartrefi i ddiwallu'r angen a'r galw lleol

Canlyniadau

1. Mwy o gyflenwad o gartrefi newydd o bob math a deiliadaethau i fodloni anghenion a'r galw gan aelwydydd a chymunedau yn Sir Ddinbych fel y diffinnir gan yr Asesiad Marchnad Dai Leol dwy flynedd
2. Defnydd gwell o'r stoc dai drwy barhau i dargedu cartrefi gwag ar draws y Sir.
3. Mae anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr yn cael eu nodi ac yn derbyn sylw

Cefndir

1.1. Mae'r thema hon yn anelu i fynd i'r afael â sut i ddarparu mwy o gartrefi i ateb yr angen a'r galw lleol. Mae angen o ran tai yn cael ei nodi'n bennaf drwy'r Asesiad Marchnad Dai Leol statudol. Mae'n rhaid cynnal hwn bob dwy flynedd fel sy'n orfodol yn y Ddeddf Tai (Cymru) 2014. Mae hyn yn galluogi cynllunio strategol datblygu a chyflenwi tai ar draws y Sir.

Mae cynyddu cyflenwad tai yn cynnwys pob math o lety:

- Cynlluniau perchentyaeth cost isel a thai'r farchnad agored
- Llety preifat, canolradd a rhentu cymdeithasol
- Lleiniau sipsiwn a theithwyr

1.2. Mae'r holl fathau hyn o lety yn cael eu cefnogi gan fentrau'r llywodraeth a thargedau i helpu i ysgogi eu cyflenwad a sicrhau safonau tai o ansawdd da.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Materion a Heriau

- Mae Asesiad Marchnad Dai Leol a gwblheir bob dwy flynedd yn ofyniad statudol
- Mae 64.5% o'r aelwydydd yn Sir Ddinbych yn aelwydydd person sengl neu gwpl a neb yn ddibynnol arnynt
- Mae proffil poblogaeth pobl hŷn yn cynyddu; ar hyn o bryd mae 21% o breswylwyr Sir Ddinbych yn 65 oed neu hŷn.
- Gostyngiad yn y nifer o anheddau a adeiladwyd yn newydd ers 2007
- Lefelau isel o geisiadau cynllunio ar gyfer datblygu preswyl
- Darparu'r safleoedd tai a ddyrannwyd o fewn y Cynllun Datblygu Lleol.
- Gostyngiad yn faint o dai a werthwyd yn y Sir ers 2007 a phrisiau tai sefydlog
- Hybu'r Gymraeg a'r Diwylliant Cymreig
- Effaith Covid-19
- 780 o eiddo gwag preswyl yn Sir Ddinbych (yn seiliedig ar gofnodion Treth y Cyngor Ebrill 2018)
- Anhawster yn cynnwys perchnogion i wneud defnydd o dai gwag eto
- Cymhlethdod deddfwriaeth a'r risg o gostau ychwanegol i'r Cyngor
- Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn orfodol i bob cyngor gynnal asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr, a gweithredu ar y canfyddiadau.
- Mae gennym wersylloedd diawdurdod rheolaidd er yn fach yn gyffredinol, sy'n nodi fod yna rywfaint o angen
- Nid oes gennym unrhyw safleoedd awdurdodedig yn y Sir.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Mae mesurau i gyflawni'r deilliannau hyn yn cynnwys:

- Mae'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd yn cael ei ddatblygu, fydd yn darparu eglurder i ddatblygwyr ar y mathau a faint o dai sydd angen eu hadeiladu ar draws Sir Ddinbych.
- Mae adolygiad o'r safleoedd datblygu presennol yn y Cynllun Datblygu Lleol wedi eu cynnal, gyda phwyslais arbennig ar hyfywedd a chyflawniad
- Datblygu cynllun Isadeiledd i sicrhau bod datblygiad yn gynaliadwy yn y dyfodol ac nid yw'n rhoi unrhyw bwysau diangen ar adnoddau cymunedol presennol a sefydliad
- Mae'r angen statudol am Asesiad Marchnad Dai Leol yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau bob dwy flynedd, gan sicrhau bod y galw am angen o ran tai yn parhau i gael ei lywio.
- Mae'r Cynllun Cyflawni Tai Gwag wedi'i fabwysiadu ac mae'n cynnwys bwrdd prosiect sy'n cwrdd yn rheolaidd i sicrhau cynnydd
- Mae datblygiadau a ddyluniwyd ar gyfer Pobl Hŷn fel y cyfleuster Gofal Ychwanegol yn Ninbych ar y gweill, tra bydd yr estyniad ar gyfer y cyfleuster presennol yn Rhuthun yn cael ei ddatblygu'n fuan.
- Mae Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr newydd wedi'i gomisiynu yn unol â deddfwriaeth statudol

Prif Gamau Thema Un

1. Adolygu polisïau Cynllun Datblygu Lleol presennol a dyraniadau tir i ddatblygu Cynllun Datblygu Lleol newydd ar gyfer ei fabwysiadu.
2. Cynhyrchu Cynllun Seilwaith ar gyfer Sir Ddinbych a mynd i'r afael â materion Seilwaith
3. Cynnal a diweddarau Asesiad Marchnad Dai Leol dwy flynedd
4. Cynnal Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr wedi'i ddiweddarau a chymryd camau gweithredu ar ei ganfyddiadau.
5. Gweithredu'r Cynllun Cyflawni Tai Gwag

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Dau: Creu Cyflenwad o Dai Fforddiadwy

Canlyniadau

1. Gwella cyflenwad o dai fforddiadwy o bob math a deiliadaethau ar draws y Sir
2. Gweithio gyda phartneriaid i fwyhau datblygiad tai fforddiadwy
3. Cynnydd mewn ymgeiswyr ar y Gofrestr Tai Fforddiadwy

Cefndir

2.1. Mae'r thema hon yn ceisio archwilio'r materion sy'n ymwneud â Thai Fforddiadwy a fforddiadwyedd marchnad dai ar gyfer preswylwyr lleol. Mae Tai Fforddiadwy yn cael eu diffinio gan Gyngor Sir Ddinbych⁴ fel tai a ddarperir i'r sawl sy'n methu fforddio tai marchnad agored cyffredinol a chedwir fel rhai fforddiadwy ar gyfer defnyddwyr cyntaf a dilynol.

2.2 Dylai Tai Fforddiadwy ddiwallu anghenion aelwydydd cymwys, gan gynnwys argaeledd am gost digon isel iddynt allu eu fforddio, a benderfynir o ran incwm lleol a phrisiau tai lleol.

2.3 Gall Tai Fforddiadwy gael eu rhannu yn dri math o ddaliadaeth tai:

- Tai Rhent Cymdeithasol – Tai Fforddiadwy ar gyfer rhent a ddarperir gan Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai gyda rhent yn cael ei osod yn unol â rhent meincnod Llywodraeth Cymru. Fel arfer dyma'r tai rhent rhataf sydd ar gael ac sydd â'r galw mwyaf.
- Tai Rhent Canolraddol – ble mae'r rhenti yn uwch na rhai tai rhent cymdeithasol ond fel arfer dim uwch nag 80% o rent y farchnad agored eiddo cymharol. Gall y math hyn o dai gael eu darparu gan ddatblygwyr preifat a Landlordiau Cymdeithasol.

---

⁴ Canllawiau Cynllunio Atodol Tai Fforddiadwy CSDd 2014

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Gall y math hyn o dai gael eu darparu gan ddatblygwyr preifat a Pherchnogaeth Tai Fforddiadwy Cost Isel Cymdeithasol – fel arfer cynlluniau Rhannu Ecwiti, ble mae cyfran o'r eiddo yn cael ei brynu gan ymgeisydd cymwys a chyfran o'r ecwiti yn cael ei gadw ar ran yr Awdurdod Lleol gan Gymdeithas Tai.

2.4 Roedd adolygiad Tai Fforddiadwy Annibynnol a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2018 yn gwneud 48 o argymhellion i hwyluso darparu tai fforddiadwy yng Nghymru. Roedd y rhain yn ymwneud â gweithredu gwelliannau yn yr wyth maes canlynol:

1. Angen o Ran Tai
2. Safonau Ansawdd Tai
3. Dulliau Modern o Adeiladu
4. Polisi Rhent
5. Awdurdodau Lleol fel Galluogwyr ac Adeiladwyr
6. Tir Sector Cyhoeddus
7. Ariannu Tai Fforddiadwy
8. Gwaddol ac Atgyweiriadau Mawr

Materion a Heriau

- Mae lefelau incwm personol wedi adfer yn araf ers y crebachiad credyd gyda llawer o ardaloedd yn parhau i brofi amddifadedd difrifol yn benodol ardaloedd yn y Rhyl a Dinbych
- Bwlch sylweddol rhwng tai fforddiadwy a chyflenwad
- Mae darpariaeth Tai Fforddiadwy drwy rwymedigaeth cynllunio yn 10%
- Tai mewn pentrefan a chefn gwlad agored yn gorfod bodloni meini prawf tai fforddiadwy
- Heriau Ariannol a wynebir gan y Cyngor a phartneriaid
- Trosiant isel o stoc Cyngor/Cymdeithas Tai

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Newidiadau Diwygiad Lles wedi'i gyfuno gyda phroffil poblogaeth sy'n newid yn ei wneud yn ofynnol i adeiladu eiddo llai.
- Gweithredu Adolygiad Tai Fforddiadwy
- Diffyg sicrwydd ariannol ar gyfer phartneriaid Cyngor a Chymdeithas Dai
- Ansicrwydd yn ymwneud â'r Rhaglen Grant Tai Cymdeithasol sydd yn brif ffynhonnell gyllid ar gyfer tai fforddiadwy
- Costau cynyddol ar gyfer adeiladu
- Canfyddiad negyddol am dai fforddiadwy
- Diffyg ymwybyddiaeth o gynlluniau tai fforddiadwy gwahanol
- Cymhlethdod proses ymgeisio

Mae mesurau i gyflawni'r canlyniadau hyn yn cynnwys:

- Sicrhau bod cefnogaeth strategol lawn ar gael i Gymdeithasau Tai sy'n ymgeisio am wahanol ffrydiau arian tai fforddiadwy gwahanol, a ddarperir gan Lywodraeth Cymru yn ogystal â Grant Tai Cymdeithasol fel Cronfa Tai Arloesol a Thir ar gyfer Tai
- Trafod gyda datblygwyr ynglŷn â darpariaeth tai fforddiadwy, sydd wedi golygu mewn rhai achosion unedau ychwanegol i'r rhai sydd eu hangen o dan rwymedigaethau cynllunio wedi eu darparu
- Polisi symiau cymudo tai fforddiadwy newydd wedi'i ddatblygu a'i fabwysiadu
- Adolygu daliadau tir y Cyngor
- Prynu eiddo blaenorol y cyngor yn ôl a werthwyd o dan ddeddfwriaeth 'Hawl i Brynu'
- Cyd-fentrau gyda datblygwyr a landlordiaid cymdeithasol eraill yn cael eu harchwilio ar sail fesul safle
- Mae Cofrestr Tai Fforddiadwy Tai Teg wedi'i adolygu a'i ail-lansio, gyda mwy o farchnata a hyrwyddo effeithiol i godi ymwybyddiaeth

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Prif Gamau ar gyfer Thema Dau

1. Adolygu polisiau Cynllun Datblygu Lleol fel tai fforddiadwy mewn ardaloedd gwledig a symiau cymudo
2. Adolygu'r dull a throthwy presennol ar gyfer gofynion tai fforddiadwy mewn polisiau CDLI
3. Hybu'r gofrestr tai fforddiadwy Tai Teg yn weithredol i gynyddu ceisiadau, gan y bydd mwy o ymgeiswyr yn dangos yr angen a'r galw i ddatblygwyr
4. Cyhoeddi cynlluniau tai fforddiadwy llwyddiannus
5. Datblygu Strategaeth Ased Tai Cyngor, sy'n cynnwys rhaglen adeiladu a chynnal tai, ynghyd â chynllun di-garbon ar gyfer eiddo presennol.
6. Adolygu portffolio tai presennol gyda phwyslais ar ddarparu llety addas ar gyfer demograffig pobl hŷn yn y dyfodol yn Sir Ddinbych
7. Cwblhad ymarferol cartrefi newydd cyntaf drwy Raglen Datblygu Tai

Ffigwr 1: Cynllun Clwyd Alyn yn Llanbedr Dyffryn Clwyd ©Clwyd Alyn

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Tri: Sicrhau Tai Diogel ac Iach

Deilliannau

1. Llety Cyngor a Chymdeithas Tai yn cael ei gynnal gan Safonau Ansawdd Tai Cymru
2. Datgarboneiddio stoc tai cymdeithasol
3. Holl dai CSDd i dderbyn graddfa 'C' ar yr EPC erbyn 2022
4. Safonau gwell yn y Sector Rhentu Preifat
5. Bydd llety o ansawdd da ac yn gallu addasu i anghenion preswylwyr
6. Adnoddau ariannol a dargedwyd i sicrhau bod tai yn fwy effeithiol o ran ynni gan helpu'r amgylchedd, gwella ansawdd tai a thargedu tlodi tanwydd.
7. Bydd defnydd preswyl heb awdurdod o garafanau gwyliau yn gostwng
8. Gweithredu a gorfodi Isafswm Safonau Effeithiolrwydd o ran Ynni (MEES) yn y sector rhentu preifat a mynd i'r afael â thlodi tanwydd

Cefndir

3.1. Mae'r thema hon yn anelu i fynd i'r afael â darparu cartrefi diogel ac iach yn Sir Ddinbych. Mae angen mynd i'r afael â hyn ar draws pob math o lety; tai fforddiadwy, llety rhentu preifat a chartrefi wedi eu meddiannu gan y perchennog gan gynnwys safleoedd cartrefi symudol.

Materion a Heriau

- Cynnal cartrefi i'r safonau a argymhellir
- Sefydlu gwaelodlin o waith gofynnol
- Ariannu a chynnal a chadw gwaith
- Heriau datblygu perthnasoedd da gyda landlordiaid
- Sefydlu cronfa ddata gywir o landlordiaid yn y Sir
- Anheddau amlfeddiannaeth o ansawdd gwael
- Gwella ansawdd stoc sector rhentu preifat

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Ymateb i ddemograffig newidiol y Sir (aelwyd o faint llai, anabledau a chynyddu proffil pobl hŷn)
- Prosiectau adfywio ar raddfa fawr fel Ochr Orllewinol Y Rhyl
- Cynlluniau grant cyfalaf yn gostwng
- Angen cyflwyno mwy o gynlluniau benthyca arloesol
- Cyhoedduswydd adnoddau sydd ar gael
- Heriau sicrhau arian i gefnogi prosiectau
- Dim cyllideb cyfalaf ymroddedig
- Mae gostwng tloidi tanwydd angen arian ar gyfer mesurau effeithiolrwydd ynni
- Defnyddio carafanau gwyliau fel cartrefi parhaol
- Mae rhai yn hir dymor ac/neu'n cynnwys llety anaddas
- Pwysau ar wasanaethau cyhoeddus lleol gan nad ydynt yn cael eu hariannu drwy drethi lleol
- Angen sefydlu gwaelodlin o'r holl eiddo yr effeithir arnynt
- Mesurau tloidi tanwydd a chymhwyster ar gyfer cynlluniau a chyllid yn newid yn gyson
- Mesurau a phroses gorfodi angen cael eu mabwysiadu
- Holl dai CSDd i fod yn raddfa 'C' ar yr EPC erbyn 2022

Mae mesurau i gyflawni'r deilliannau hyn yn cynnwys:

- Mae paneli Solar wedi eu gosod ar rai eiddo landlord cymdeithasol fel rhan o uwchraddio i Safonau Ansawdd Tai Cymru
- Ceisiadau llwyddiannus i Lywodraeth Cymru ar gyfer datblygu eiddo tai cymdeithasol yn defnyddio mesurau ynni adnewyddadwy
- Mae ymdrechion ar y gweill i sicrhau bod stoc dai CSDd yn cynnwys graddfa ynni 'C' EPC erbyn 2022
- Mae holl stoc newydd CSDd yn cael ei adeiladu i raddfa ynni 'A' EPC
- Mae digwyddiadau Fforwm Landlord Rheolaidd yn cael eu cynnal ledled y Sir

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Mae adfywio Ochr Orllewinol y Rhyl wedi lleihau dwysedd preswyl yn yr ardal ac wedi gwella safonau byw
- Mae ardal Adnewyddu Tai wedi'i ddynodi yn Ne Orllewin/Dwyrain y Rhyl sy'n caniatáu mynediad i arian Llywodraeth Cymru i uwchraddio'r eiddo domestig
- Mae cynlluniau Atgyweirio Grŵp wedi eu cynnal yn Ne Orllewin/Dwyrain y Rhyl a Dinbych
- Mae proses fonitro defnydd preswyl o garafanau heb awdurdod wedi'i sefydlu
- Isafswm Safonau Effeithiolrwydd Ynni (MEES) yn cael eu gorfodi yn CSDd

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Prif Gamau ar gyfer Thema Tri

1. Safonau Ansawdd Tai Cymru yn cael eu cynnal
2. Datgarboneiddio stoc tai cymdeithasol
3. Datblygu a mabwysiadu strategaeth fenthyca Cyfrif Refeniw Tai newydd
4. Cynllun trwyddedu landlord Rhentu Doeth Cymru yn cael ei gefnogi
5. Gweithio'n uniongyrchol gyda landlordiaid i wella safonau yn y Sector Rhentu Preifat
6. Gweithredu a gorfodi Isafswm Safonau Effeithiolrwydd Ynni (MEES yn y sector rhentu preifat
7. Gweithredu Trwyddedu ychwanegol ar gyfer cynllun HMO bellach wedi'i ymestyn i Brestatyn, Dinbych a Llangollen
8. Targedu adnoddau ariannol i sicrhau y bydd tai yn fwy effeithiol o ran ynni gan helpu'r amgylchedd a gwella ansawdd tai
9. Bydd gostyngiad yn y defnydd preswyl heb awdurdod o garafanau gwyliau

Ffigwr 2: Gwelliannau i eiddo preifat drwy gamau Gorfodaeth

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Pedwar: Atal a Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yn Sir Ddinbych

Deilliannau

1. Cyngor annibynnol yn hygyrch yn fuan i helpu i atal digartrefedd
2. Aelwydydd mewn perygl o ddigartrefedd yn ymgysylltu drwy asiantaethau partner i atal a lleddfu digartrefedd
3. Pobl ifanc mewn perygl o fod yn ddigartref wedi eu nodi ac yn ymgysylltu
4. Adnodd hunanasesu rhanbarthol i gynorthwyo gyda dewisiadau digartrefedd
5. Mae dewisiadau llety addas ar gael i atal digartrefedd
6. Mae'r sawl a ddatgelir yn ddigartref yn derbyn llety brys a dros dro priodol
7. Mae'r sawl a ddatgelir yn ddigartref yn derbyn cymorth i ddod o hyd i lety tymor hir addas
8. Rhoi diwedd ar gysgu allan yn Sir Ddinbych

Cefndir

- 4.1. Yn y thema hon rydym yn canolbwyntio ar y gwasanaethau digartrefedd sydd ar gael a pha newidiadau sydd angen eu gwneud yn sgil Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Tai (Cymru) 2014 a Deddf Rhentu Tai (Cymru) 2016.
- 4.2. Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 wedi gosod mwy o bwyslais ar ddyletswyddau atal digartrefedd i awdurdodau lleol, i gyflawni hyn rydym angen gweithio mewn mwy o bartneriaeth gyda landlordiaid preifat i ddod o hyd i lety fforddiadwy, cynaliadwy i bobl ddiamddiffyn.
- 4.3. Mae'r Ddeddf hefyd yn ei wneud yn ofyniad statudol i Gyngorau adolygu'r sefyllfa ddigartrefedd yn eu hardal a datblygu a gweithredu Strategaeth Digartrefedd i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd erbyn 2018, sy'n cael ei adolygu bob pedair blynedd o 2018 ymlaen.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- 4.4. Mae aelwydydd sy'n datgan eu bod yn ddigartref wedi cynyddu yn Sir Ddinbych yn bennaf o ganlyniad i weithredu darpariaethau'r Ddeddf Tai.
- 4.5. Mae'r pandemig Covid-19 wedi arwain at nifer digynsail yn datgan eu bod yn ddigartref a'r angen am lety ers Mawrth 2020.
- 4.6. Mewn ymateb i'r argyfwng Covid-19 mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid sydd ar gael i fynd i'r afael â digartrefedd. Mae'r cyllid wedi bod ar gael mewn cyfnodau, yn gyntaf i sicrhau y gall pobl heb gartref hunan-ynysu yn ddiogel a dilyn y canllawiau iechyd y cyhoedd o ran hylendid a chadw pellter cymdeithasol a chael lle diogel i fyw ynddo.
- 4.7. Ym mis Awst 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Gam dau o'i ymateb i'r pandemig gyda £40miliwn ychwanegol ar gael, i sicrhau bod dinasyddion yn derbyn cartrefi diogel ac nad yw unrhyw un yn dychwelyd i ddigartrefedd.
- 4.8. Mae'r ffrwd gyllido hon yn canolbwyntio mwy ar ddod o hyd i ddatrysiadau hirdymor, fel llety mewn adeilad a gwasanaethau trawsnewid i alluogi dod o hyd i ddatrysiadau tai parhaol.

Materion a Heriau

- Gwneud cyngor ar gael mewn fformat amrywiol fel ei fod yn hygyrch i bawb
- Annog pobl i gael mynediad i gyngor pan fyddant o dan fygythiad o ddigartrefedd am y tro cyntaf
- Dod o hyd i eiddo addas ac asiantaethau partner
- Grŵp anodd cyrraedd ato
- Syrffio sofffa yn aml ac yn gyfrifol am gyfran sylweddol o ddigartrefedd cudd
- Cysondeb arferion gwaith ar draws ffiniau sirol
- Dod o hyd i lety addas sy'n diwallu anghenion o ran tai cyffredinol ac arbenigol
- Dyletswyddau ychwanegol ar awdurdodau lleol drwy Ddeddf Tai (Cymru) 2014, ynglŷn â mesurau atal digartrefedd
- Mynediad i lety cyfeillgar i anifeiliaid anwes
- Her dod o hyd i lety addas i deuluoedd mawr a phobl ifanc sengl
- Lefelau incwm isel yn arbennig yn Ne'r Sir

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Cynnydd mewn lefelau dyled personol
- Diffyg hyder mewn sefydliadau'r Cyngor a thrydydd parti
- Diffyg llety addas ar gael

Mae mesurau i gyflawni'r deilliannau hyn yn cynnwys:

- Diweddarw'r wefan Gorfforaethol gyda gwybodaeth eglur ac arwyddbostio ar gyfer gwasanaethau
- Datblygu adnodd hunanasesiad i gynorthwyo pobl gyda chyngor a dewisiadau
- Cynnal peilot o dimau cyngor symud i fwy o amgylcheddau cymunedol
- Ariannu swydd o fewn CAB i helpu gyda chyngor perthnasol tra'n cael mynediad i wasanaethau ychwanegol fel cefnogaeth gyda dyled a chyngor budd-dal
- Cynnwys gweithiwr cefnogi yn benodol ar gyfer pobl ifanc LGBTQ+ digartref
- Cyflwyno gweithdai mewn ysgolion yn mynd i'r afael â chodi ymwybyddiaeth o amgylch digartrefedd a chefnogaeth sydd ar gael
- Gweithwyr Cefnogi yn gweithio gyda phartneriaid i nodi a chynorthwyo pobl ifanc mewn perygl o ddigartrefedd
- Cyfryngu i arbed tenantiaethau ac atal digartrefedd ble bynnag bo hynny'n bosibl
- Rhent chwe mis wedi'i dalu ymlaen llaw ar gyfer tenantiaethau preifat i sicrhau llety ac atal digartrefedd.
- Mae gwaith cwmpasu ar y gweill i ddatblygu datrysiadau CSDd ar gyfer llety brys a dros dro yn hytrach na dibynnu ar y sector preifat
- Menter Tai yn Gyntaf wedi'i sefydlu ar y cyd gyda CBS Conwy

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Prif Gamau Thema Pedwar

1. Datblygu gwybodaeth hygyrch a chyngor ar gyfer atal digartrefedd
2. Datblygu gwasanaeth ymyrraeth gynnar ac atal, gan gynnwys ystod eang o bartneriaid i gefnogi aelwydydd mewn perygl o ddigartrefedd
3. Datblygu canolbwynt digartrefedd gyda mynediad i wasanaethau amlap drwy ymyrraeth amlddisgyblaethol i'r sawl sy'n profi digartrefedd
4. Sefydlu cyfleusterau llety brys mewnol i ddinasyddion digartref
5. Datblygu model ailgartrefu cyflym i ddinasyddion yr effeithir arnynt gan ddigartrefedd gyda chefnogaeth briodol
6. Adolygu gwasanaethau a ddarperir yn fewnol ac yn allanol drwy Grant Cymorth Tai (GCT) i sicrhau bod ystod o gefnogaeth ar gael
7. Darparu gweithdai i blant oed ysgol uwchradd ar ddigartrefedd a chefnogaeth sydd ar gael
8. Nodi pobl ifanc mewn perygl drwy hyfforddi gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio yn eu hamgylchedd
9. Ymestyn Prosiect Tai Yn Gyntaf
10. Datblygu gwaith ieuencid digidol y Gwasanaeth Ieuencid i hybu a chynnwys pobl ifanc mewn perthynas â Phobl Ifanc Digartref yn Sir Ddinbych.

Ffigur 3: HWB Llety a Chanolfan Hyfforddi Pobl Ifanc Ddigartref, Dinbych

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Pump: Cartrefi a Chefnogaeth i Bobl Ddiamddiffyn

Canlyniadau

1. Ystod o ddewisiadau tai i bobl hŷn
2. Ystod o ddewisiadau tai a lleoliadau cymorth i bobl ifanc a ddiamddiffyn
3. Mae pobl ddi-amddiffyn yn cael eu cynorthwyo i arwain bywydau annibynnol mewn llety priodol i fodloni eu hanghenion

Cefndir

- 5.1. Mae'r thema hon yn anelu i fynd i'r afael â'r materion sy'n ymwneud â phobl ddi-amddiffyn, eu dewisiadau tai a'r hyn sydd ei angen ac sy'n cael ei gynnig mewn cefnogaeth sy'n ymwneud â thai, drwy ddarparu Rhaglen Cefnogi Pobl
- 5.2. Gall pobl ddi-amddiffyn gael eu cefnogi i gynnal eu llety drwy'r rhaglen Cefnogi Pobl sy'n darparu gwasanaethau cefnogi sy'n ymwneud â thai i bobl dros 16 oed. Mae gostyngiadau mewn cyllid Cefnogi Pobl wedi golygu bod llawer o wasanaethau wedi eu hailfodelu i gyflawni arbedion costau a thargeddu cefnogaeth yn fwy effeithiol, er bod yr ystod o wasanaethau ar gael i bobl ddi-amddiffyn wedi'i gynnal. Mae Cefnogi Pobl hefyd wedi bod yn archwilio cyfleoedd i ddarparu modelau rhatach o gefnogaeth grŵp lefel isel, fel darparu sgiliau byw a chyrsgiau gwirfoddoli.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

5.3. Mae'r Rhaglen Cefnogi Pobl yn cefnogi prosiectau fel:

- Gwasanaethau cam-drin domestig
- Gwasanaethau lechyd Meddwl
- Pobl ifanc gydag anghenion cefnogi
- Camddefnyddio sylweddau
- Anabledau dysgu
- Pobl hŷn diamddiffyn
- Teuluoedd ag anghenion cefnogaeth
- Salwch cronig

Materion a Heriau

- Mae yna bellach fwy o bwyslais ar bobl yn cadw eu hannibyniaeth drwy aros yn eu cartref eu hunain
- Mae pobl hŷn angen ystod ehangach o ddewisiadau tai i ateb eu hamrywiol anghenion
- Prinder cyflenwad o Gynlluniau Byw yn y Gymuned
- Dewisiadau tai adweithiol yn hytrach na rhagweithiol
- Ansicrwydd ariannol ar gyfer cefnogi sefydliadau a phartneriaid
- Angen amrywiol leoliadau gwaith a gofal oedolion diamddiffyn o bob oedran
- Heriau Diwygio'r Gyfundrefn Les fel 'Treth Ystafelloedd Gwely' a rhoi'r Credyd Cynhwysol ar waith fesul cam
- Cynnydd mewn lefelau dyled personol

Mae mesurau i gyflawni'r deilliannau hyn yn cynnwys:

- Datganiad datblygu marchnad i ddylanwadu darpariaeth marchnad gwasanaethau cartref gofal o fewn y Sir
- Cyfleusterau Gofal Ychwanegol yn cael eu datblygu yn Ninbych, Rhuthun a dewisiadau ar gyfer mannau eraill yn y Sir yn cael eu hymchwilio.
- Cynllun Atal Codymau a gwasanaeth gofal estynedig

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Mae modelau cefnogi prif ganolfan a lloerennau yn cael eu gweithredu ble bynnag bo hynny'n bosibl
- Ceisir lleoliadau gwaith addas ar gyfer oedolion diamddiffyn yn barhaus
- Mae'r Rhaglen Cefnogi Pobl yn cael ei hadolygu'n rheolaidd i sicrhau bod gwasanaethau a ddarperir yn parhau'n berthnasol ac yn werth gorau am arian
- Mae Uned Benthycu Arian Anghyfreithlon Cymru wedi darparu hyfforddiant i staff rheng flaen geisio goresgyn y bygythiad o fenthycwyr arian didrwydded.
- Mae hyfforddiant Cynhwysiant Ariannol wedi'i gynnwys mewn rolau cefnogi
- Mae ceisiadau Taliadau Dewisol Tai yn cael eu cwblhau gyda phobl ddiamddiffyn ble bo'r angen i fwyhau eu hincwm
- Telir am 178 lleoliad llety mewn ystod o brosiectau sy'n darparu cefnogaeth a chymorth i bobl ddiamddiffyn
- Mae mentrau yn y gymuned fel bancio amser a menter gymdeithasol ar raddfa fach yn cael eu hannog i hwyluso cydlyniant cymunedol
- Panel symud ymlaen wedi'i sefydlu i bobl sy'n gadael llety â chymorth ac yn cael ei ystyried ar gyfer tenantiaeth tai cymdeithasol

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Prif Gamau Thema Pump

1. Tri chyfleuster Gofal Ychwanegol wedi eu datblygu neu eu cwblhau erbyn 2022
2. Ymchwilio i fwy o gynlluniau 'drws ffrynt eich hun' ar gyfer pobl ddiamddiffyn

Ffigwr 4: Awel y Dyffryn, Unedau Gofal Ychwanegol Dinbych yn cael ei adeiladu

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Thema Chwech: Hyrwyddo a Cefnogi Cymunedau

Canlyniadau

1. Gweithgareddau cymdogaeth yn helpu pobl i aros yn ddiogel ac yn annibynnol
2. Mae cymunedau cynaliadwy yn cael eu cynnal drwy brosiectau safle 'dolur llygad' arloesol
3. Mae ystadau tai cyngor yn cael eu hadfywio i helpu i greu a chynnal cymdogaethau dymunol
4. Mae mentrau cymunedol yn cael eu cefnogi a'u cynnal gyda sefydliadau partner
5. Creu cymunedau fforddiadwy a chynaliadwy

Cefndir

- 6.1. Nod y thema hon yw ystyried ac archwilio hybu a chefnogi cymunedau lleol cynaliadwy. Byddwn yn gweithio gyda phartneriaid tai a thrydydd sector i ddatblygu cymunedau ble mae pobl eisiau byw a gweithio a chael teimlad o berchnogaeth gan y bobl sy'n byw yno.
- 6.2. Mae ymgysylltu â'r gymuned drwy weithgareddau cymdogaeth yn rhan annatod o adfywio ardal. Pan mae'n llwyddiannus gall ddod â chymunedau at ei gilydd a chreu teimlad o berthyn a pherchnogaeth ardal, sydd yn ei dro yn datblygu cymunedau mwy cyndogol ac yn lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Materion a Heriau

- Cynnal cymhelliant preswylwyr
- Cysylltu gydag a chynnwys grwpiau anodd eu cyrraedd fel pobl ifanc
- Anghydfod cymdogaeth rhwng preswylwyr
- Preswylwyr yn derbyn perchnogaeth am brosiectau yn eu hardal
- Hyfywedd cynlluniau cynaliadwy
- Heriau cynnwys perchnogion anheddau gwag er mwyn gallu dod o hyd i ddatrysiad

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

- Cymhwyster a gallu preswylwyr i gymryd rhan
- Cyflawni ymrwymiad preswylwyr a chynnal y prosiectau heb gyfraniad allanol
- Blaenoriaethu ardaloedd i gael eu datblygu
- Cymhwyster a gallu preswylwyr i gymryd rhan
- Cyflawni ymrwymiad a chynnal y prosiectau
- Diffyg llety fforddiadwy
- Tenantiaid heriol sy'n amharu ar gydlyniant cymunedol

Mae mesurau i gyflawni'r deilliannau hyn yn cynnwys:

- Gardd Gymunedol/Cynlluniau Rhandir
- Digwyddiadau Natur er budd lechyd yn cynnwys teithiau i fannau fel Cronfa'r Brenig a gweithgareddau fel gwehyddu, gwyllo'r sêr a byw yn y gwyllt
- Aml-adrannau yn mynd i'r afael â 'safleoedd dolur llygad' yn ffurfio rhan o'r Cynllun Cyflawni Cartrefi Gwag
- Adolygu ardaloedd man gwyrdd ystâd y Cyngor i sefydlu pa gyfleusterau sydd eu heisiau a'u hangen yn yr ardal.
- Gwelliannau amgylcheddol wedi eu trefnu ochr yn ochr gyda thenantiaid
- Partneriaeth Rheoli Cymdogaeth Gorllewin y Rhyl wedi'i sefydlu i ddarparu dull cydlynol i unrhyw faterion yn yr ardal wrth iddynt ddatblygu
- Mae Un Llwybr Mynediad at Dai (SARTH) yn sicrhau bod ceisiadau ar gyfer tai cymdeithasol yn derbyn sylw mewn dull cyson ar draws y Sir ac yn diwallu angen o ran tai yn yr ardal
- Mae SARTH hefyd yn blaenoriaethu ceisiadau ac yn darparu cefnogaeth a chynngor i gynorthwyo pobl gyda'u dewisiadau tai
- Mae adolygiad o stoc dai Sir Ddinbych i gael ei chynnal, i weld os yw'r llety yn parhau i ddiwallu angen o ran tai neu a ddylid ail-ganolbwyntio ac o bosibl hyd yn oed ailddatblygu.

Strategaeth Dai a Digartrefedd Sir Ddinbych

Crynodeb 2021 – 2026

Prif Gamau Thema Chwech

1. Gweithredu Strategaeth Ymgysylltu â Thenantiaid
2. Adolygu SARTH
3. Datblygu polisi rhent 5 mlynedd
4. Gweithio gyda'r heddlu, landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a phartneriaid eraill ar reoli cymdogaeth y canolbwyntir arno yng Ngorllewin y Rhyl.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Denbighshire County Council

Housing & Homelessness Strategy

Action Plan January 2022

Tudalen 57

Strategic Planning & Housing

Introduction

The Housing & Homelessness Strategy and accompanying Action Plan were adopted by the Council in December 2020 and are an amalgamation of all of our actions concerned with housing, homelessness and housing related support. As a result, the implementation of the Strategy is being undertaken by several different departments, in many instances working with partner organisations.

The relevant actions have been included in each service business plan as appropriate and are monitored by the relevant Lead Members and Heads of Service through the Housing & Homelessness Strategy Delivery Group, jointly chaired by Lead Member Cllr Tony Thomas and Cllr Bobby Feeley. The Housing & Homelessness Strategy is based around 6 key themes, and the Action Plan is structured around these themes, setting out the key actions required to deliver the desired outcomes for each key theme:

1. More homes to meet local need and demand
2. Creating a supply of affordable homes
3. Ensuring safe and healthy homes
4. Preventing & ending homelessness in Denbighshire
5. Homes and support for vulnerable people
6. Promoting and supporting communities

Tudalen 58

	Major issues - action stalled or will not meet targets
	Minor Issues - some slippage but actions taken to address
	No issues - action on track
	Action now complete or part of Business As Usual work

Theme Title	Reference	Action	Justification / Context	Update	RAG Status	Completion Date	Lead Member / Head of Service
More homes to meet local need & demand	1.01	Review LDP housing allocations and policies as part of statutory LDP Review	Current LDP covers the period up to 2021, a review of policies and land use for the County is a statutory requirement.	We are working to progress background technical evidence for Denbighshire's Replacement LDP, but the Covid-19 crisis has impacted decision-making, public engagement and fieldwork. The Delivery Agreement will be revised once we have clarity on the timing of completion of essential evidence (Nov 2021)		Dec-23	Mark Young Emlyn Jones
More homes to meet local need & demand	1.02	To develop an Infrastructure Plan for Denbighshire	Identification of infrastructure issues and requirements to inform policies and land allocations to enable housing growth and development.	Infrastructure Plan will be further developed as part of the work on the replacement LDP and site assessments. A continuous review process required for this. (Nov 2021)		Dec-23	Mark Young Emlyn Jones
More homes to meet local need & demand	1.03	Update Local Housing Market Assessment incorporating housing need and demand data.	Current assessment was completed in 2019. Statutory requirement to provide an updated assessment every 2 years	Development of new LHMA for 2021 awaiting finalised guidance from WG on evidence and modelling required together with document presentation. (Nov 2021)		Jun-22	Tony Thomas Emlyn Jones
More homes to meet local need & demand	1.04	Undertake a Gypsy & Traveller accommodation needs assessment and take action on its findings.	Housing (Wales) Act 2014 requires an updated Gypsy & Traveller Accommodation Assessment to be carried out every 4 years and for any needs identified to be addressed.	New G & T Assessment is being undertaken as part of the background evidence for the LDP. Project Board established to lead on this work. A series of Task and Finish Group meetings were undertaken and Communities Scrutiny authorised starting the GTAA in July 2021. Consultants Opinion Research Services have been commissioned to undertake the GTAA on behalf of DCC. A wide ranging publicity plan has been undertaken including online surveys to County Councils, City, Town and		Dec-22	Mark Young Emlyn Jones

				Community Councils, press releases, social media and work with GT advocacy services. The draft report will be reported to members in November/ December 2021. (Nov 2021). Draft assessment approved by Cabinet & submitted to Welsh Government (Jan 2022)			
More homes to meet local need & demand	1.05	Implement the Empty Homes Delivery Plan	Better use of existing housing stock by continuing to target empty homes across the County.	Empty Homes matching service was launched in October 2020. A publicity plan is pushing the scheme and currently 15 applicants are signed up. Signposting to the DCC leasing scheme is utilised whenever feasible. This pilot scheme will be reviewed. (Nov 2021) Promote Houses to Homes loan scheme Housing Renewals Strategy under review (Nov 2021)		Dec-26	Mark Young Emlyn Jones
Creating a supply of affordable homes	2.01	Review of Local Development Plan policies such as affordable housing in rural areas and commuted sums	To ensure that affordable housing requirements are balanced against viability of site delivery and the amount of affordable housing being delivered by private developers is maximised without impacting overall housing delivery. Requirements for rural affordable housing, and the Council's approach, will also be reconsidered to ensure this supports sustainable rural communities.	This will form part of the Replacement LDP evidence and methodology. Updated development viability assessment will be essential to inform our approach in the Replacement LDP and this will be undertaken once we have more clarity about the economic impact of the Covid19 pandemic. Work will include testing a range of methods for calculating financial contributions towards affordable housing, with the aim of reducing the number of calculations currently used. We will also test a range of approaches to calculating the value of affordable properties, to ensure this is set at an appropriate level. (Nov 2021)		Dec-23	Mark Young Emlyn Jones

Creating a supply of affordable homes	2.02	Review the current approach and thresholds for affordable housing requirements in LDP policies	To ensure that affordable housing requirements are balanced against viability of site delivery and the amount of affordable housing being delivered by private developers is maximised without impacting overall housing delivery. Requirements for rural affordable housing, and the Council's approach, will also be reconsidered to ensure this supports sustainable rural communities.	This will form part of the Replacement LDP evidence and methodology. Updated development viability assessment will be essential to inform our approach in the Replacement LDP and this will be undertaken once we have more clarity about the economic impact of the Covid19 pandemic. (Nov 2021)		Dec-23	Mark Young Emlyn Jones
Creating a supply of affordable homes	2.03	Promotion of Tai Teg affordable housing register	Tai Teg is the Affordable Housing Register for Denbighshire, ensuring promotion will enable applicants to find suitable accommodation and the list is used in planning application responses as an indication of demand.	Planning a series of strategic Press Releases to actively promote the Tai Teg register to promote all types of schemes available Homebuy, Rent to Own, Intermediate Rental & Shared Equity. Currently devising a Tai Teg web page on the DCC website, also looking into targeting employers with Tai Teg information (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones
Creating a supply of affordable homes	2.04	Publicise successful affordable housing schemes with relevant partners	Promotion will enable applicants to find suitable accommodation and the list is used in planning application responses as an indication of demand	Strategic promotion of affordable housing schemes both before and after development to maximise applicants and success stories (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones
Creating a supply of affordable homes	2.05	Develop & adopt a Council Housing Asset Strategy	Develop an Asset Strategy which includes a development & maintenance programme to include the carbon zero aspirations of the Council	Draft document agreed. Final document to be progressed through the democratic process. (Feb 2021). Strategy to be presented to SLT & Cabinet Briefing Oct - Nov. (Sept 2021). FWP of SLT oversubscribed. Scheduled for presentation Jan 2022 (Nov 2021)		Dec-21	Tony Thomas Steve Gadd

Tudalen 6

Creating a supply of affordable homes	2.06	Review existing housing portfolio with emphasis on providing suitable accommodation to the future older person demographic of Denbighshire	The purpose of this review is to inform the future type of Council Housing needed in Denbighshire	There is on-going review existing DCC stock portfolio including non-housing assets to assess viability for repurposing and suitability to meet the future older person demographic in Denbighshire. A number of projects are underway to ensure assets are used effectively into the future (Nov 2021)		Apr-21	Tony Thomas Steve Gadd
Creating a supply of affordable homes Tudalen 62	2.07	Practical completion of first new homes through Housing Development Programme	Corporate Priority of 170 homes by April 2022	Work started on site at Tan Y Sgubor in Denbigh and Bodnant in Prestatyn. Planning applications approved for Llys Anwyl , Granite & Next in Rhyl, the former library site in Prestatyn. Tenders received for The Dell apartments in Prestatyn. (Jun 2021) Procurement process started for the appointment of contractors for the conversion of Llys Anwyl in Rhyl and the redevelopment of the former library site in Prestatyn. (Sept 2021)		Apr -22	Tony Thomas Steve Gadd
Ensuring safe & healthy homes	3.01	To ensure Council accommodation is maintained to meet the Welsh Housing Quality Standard	Funding has been given to DCC towards achieving these standards which have to be achieved by December 2020 and maintained after this date	WHQS has been achieved in Denbighshire, stock is now being maintained. Programme of works developed to ensure the standard is maintained. Covid has impacted on the delivery of internal refurbishment (kitchens & bathrooms) which will have an impact on maintaining the standard until measures are eased. External works have been prioritised 20/21 & 21/22 to ensure overall compliance can be restored. WG are producing revised WHQS criteria which may impact on compliance in the longer term. (Sept 2021). Revised WHQS standards awaited. Capital		Dec-26	Tony Thomas Steve Gadd

				works progressing to maintain current standard. (Nov 2021)				
Tudalen 6	Ensuring safe & healthy homes	3.02	Decarbonisation of social housing stock by 2030	Climate & Ecological Change Strategy commitment	Programmes of work have been developed and implemented to tackle decarbonisation to meet WG targets and Corporate target of zero carbon emissions by 2030. IES systems are being installed to inform the next phase of physical works. However, meeting the decarbonisation targets will be subject to allocation of grant funding. (Sept 2021). 2020/21 schemes complete. Additional WG funding secured for further improvements to 50 houses in Rhyl and installation of further IES. Additional funding applied for with decision anticipated Jan 2022. (Nov 2021)		Dec-30	Tony Thomas Steve Gadd
	Ensuring safe & healthy homes	3.03	Develop and adopt a new Housing Revenue Account borrowing strategy	Changes in how the Housing Revenue Account can be leveraged need to be taken into account in the 30-year business plan	Devise and adopt a new HRA borrowing Strategy to take into account changes in permitted borrowing levels and capping – 30 year business plan. Research undertaken and proposals are being developed (June 2021)		Sept-21	Tony Thomas Steve Gadd
	Ensuring safe & healthy homes	3.04	Support Rent Smart Wales	Set up by Welsh Government to comply with the Housing (Wales) Act 2014 with regards to Landlord licensing	Promote Rent Smart Wales and ensure new and existing landlords have undertaken the training and are licensed through the scheme. Very few properties are not registered any properties inspected for Homelessness Prevention are checked and there is a section on the HMO application form to ensure compliance, so procedures are in place to		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones

				gather information and compliance from new landlords (Nov 2021)			
Tudalen 64	3.05	Work directly with landlords to Improve standards in the Private Rented Sector	Improve communication & engagement with landlords to improve standards in the Private Rented Sector	EPC & Rent Smart Wales data used to inform best locations for targeted work. Increase awareness of energy schemes such as NEST & Arbed. This action was impacted by the need to divert resources due to the pandemic but we are now beginning to move back to business as usual functions but have backlog of work to catch up on. Arbed have their own work plan to target areas of need and access to Rent Smart Wales data. The Landlord Forum has been put on hold for 12 months as the pandemic has meant we could not run them as usual, however previous feedback about moving the venue for the forum around the County and putting it on at different times was well received. (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones
	3.06	Implement & enforce Minimum Energy Efficiency Standards (MEES) in the private rented sector	Statutory requirement under Energy Efficiency (Private Rented Sector) England & Wales Act 2015	· Develop a fines policy & procedure · Implement enforcement of applicable fines for serial non- compliance and non-engagement of MEES This has now been completed and implementation is part of business as usual (June 2021)		Apr-21	Tony Thomas Emlyn Jones
	3.07	Implement Additional Licensing for HMO's scheme now extended	Raise standards of properties & their management.	Additional Licensing of HMO's scheme in force in Rhyl recently extended to include Prestatyn, Denbigh & Llangollen. Inspections for new property applications have now restarted (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones

		to Prestatyn, Denbigh & Llangollen					
Ensuring safe & healthy homes	3.08	Target financial resources to ensure housing will be more energy efficient helping the environment and improving housing quality	To improve energy efficiency in housing and reduce fuel poverty	Rent Smart & EPC data has now been reviewed and DCC is now working with Arbed to develop schemes in East Rhyl & Dyserth (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones
Ensuring safe & healthy homes	3.09	Unauthorised residential occupation of holiday caravans will be reduced	Many people are living in caravans which do not have planning permission for permanent residency. Some caravans provide poor housing conditions and this will ensure that people are not living in unsuitable accommodation.	There is evidence of people living permanently in substandard holiday caravans in the County, highlighted even more during the pandemic. Not only is this unsuitable accommodation for many of these people but the permanent residential accommodation is unauthorised. A multi-department approach to dealing with the issue is being planned but has been delayed due to Covid restrictions and reallocation of resources. This has been identified as a large project requiring a strategic/corporate approach needing additional resources. (Nov 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.01	Develop easily accessible information and advice for prevention of homelessness	Easily accessible information enables citizens to make informed choices regarding their housing situation.	Website information has been updated, social media campaign is planned (June 2021). Public Protection are attending in a 'partnership' role. i.e. there may be some issues in HMO's that crop up that Public Protection need to or can deal with (Nov 2022)		Apr-21	Bobby Feeley Ann Lloyd

Tudalen 65

Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.02	Develop an early intervention and prevention service, involving a wide range of partners to support households at risk of homelessness	Housing Act (Wales) 2014 requires Local Authorities to prevent homelessness and ensure access to services to support households at risk of homelessness	Building on best practice to procure early intervention services that provide robust support to households at risk of homelessness e.g. debt advice, Mediation, support to Landlords, etc. Work is ongoing to develop a pilot project and also start a procurement exercise (June 2021)		Dec-22	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.03	Develop a homelessness hub with access to wrap-around services through multi-disciplinary interventions for those experiencing homelessness	Welsh Government Phase 3 Plan to end homelessness	Recruit a multi-disciplinary team to provide wrap-around services to those households experiencing homelessness. To identify and develop an appropriate hub with emergency accommodation on site in which to deliver the multi-disciplinary support. The recruitment of a multi-disciplinary team is likely to start during quarter 1 of 21/22. The hub will be developed and hopefully operational by end of qtr. 3, 21/22 (June 2021) All but 1 of the posts have now been filled and work is ongoing with BCUHB to recruit the final post which is a Substance Misuse/Mental Health Professional (Sept 2021)		Dec-22	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.04	Establish in-house emergency accommodation facilities for homeless citizens	Welsh Government Phase 3 Plan to end homelessness	Architects have been developing Employer's Requirements for a Design & Build conversion of the former care home acquired to provide temporary accommodation in Brighton Road in Rhyl. (Sep 2021)		Dec-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness	4.05	Develop a rapid rehousing model for citizens affected by	Welsh Government Phase 3 Plan to end homelessness	Increase the amount of available accommodation by working with private landlords as well as social landlords to increase housing accommodation options		Dec-26	Bobby Feeley Ann Lloyd

Judalen 66

in Denbighshire		homelessness with appropriate support		including the Private Rented Sector Leasing Project with Conwy County Council (June 2021)			
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.06	Review services provided internally & externally through Housing Support Grant (HSG) to ensure a range of support is available	Welsh Government Phase 3 Plan to end homelessness	Review support services provided through HSG to ensure that different levels of support are available for a variety of different needs. Work has started on this, but will be phased over next 12 months (Nov 2021)		June-22	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.07	Deliver workshops to secondary school aged children on homelessness and available support	To identify children at risk of homelessness at an early stage and ensure that support and guidance is available.	To deliver accredited & non-accredited workshops to young people within schools, colleges & youth centre .Work on these will commence when Covid-19 restrictions allow (June 2021)		Mar-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.08	Identify young people at risk of homelessness through training professionals working in their environment	To identify children at risk of homelessness at an early stage, through a range of environments, referring them for applicable support	Offer bespoke youth work interventions to young people who are referred to the service through schools, colleges, self or from other professional bodies/organisations (Police etc.) Work on these will commence when Covid-19 restrictions allow (June 2021)		Mar-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.09	Extend the Housing First project	Welsh Government Phase 3 Plan to end homelessness	To develop a plan on integrating Housing First into the Homelessness Support Pathway following the withdrawal of Welsh Government Trailblazer funding. Alternative funding has been secured for 2021/22 (Feb 2021). Further guidance is being sought from Welsh Government regarding how they		Mar-22	Bobby Feeley Ann Lloyd

				envisage Housing First being integrated into the new vision for Homelessness Support (Nov 2021)				
Tudor Hall Office	Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.10	Development of the Youth Service digital youth work to promote and engage young people in the issue of Youth Homelessness in Denbighshire.	Develop a greater understanding of homelessness, so that young people know when they can access support	Project developed and delivered across of range of school settings and community projects. Digital resources developed and provided to schools, partners and youth work support staff, with a range of online tools and activities available for young people and parents. New targeted promotional materials with up to date and relevant information of support and support services available, created by Targeted Intervention team, with information and resource packs delivered to young people and families across the County (Sept 2021)		Mar-22	Tony Thomas Liz Grieve
	Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.11	Provide good quality, well managed temporary accommodation solutions during the homelessness assessment process	Homelessness applicants need good quality well-managed accommodation, for their well-being and health.	- Private Rented Sector pilot project is being embarked on with Conwy Council, which will provide temporary accommodation solutions. - Work with Community Housing and RSLs to increase the number of properties they provide to the Homelessness Prevention Team, across the County. Although numbers are still small we are engaging with landlords and going through the sign up process (June 2021)		Dec-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
	Preventing & ending Homelessness in Denbighshire	4.12	To provide bespoke youth work support to young people engaging with other DCC departments and partners.	To identify young people at risk of homelessness at an early stage and ensure that support and guidance is available.	Bespoke youth work delivered one to one and small groups digitally and face to face including delivery of 6 accredited courses in partnership with Schools and Children's Services. Building Resilience course delivered to year groups 9 10 and 11 across the County engaging 23 young people achieving a Level One Accreditation aimed at reducing the risk		Mar-22	Tony Thomas Liz Grieve

				of homelessness. New post developed in partnership with Homelessness Prevention Services, Children Services and the Youth Services to support further development of homelessness provision, targeted work with young people who are homeless providing support, Independent living skills .and youth work intervention (Sept 2021)			
Homes & support for vulnerable people	5.01	Three Extra Care facilities in development or completed by 2022	Corporate Priority for current Corporate Plan	Awel Y Dyffryn, Denbigh – expected handover to GC April 2021. Sept/Oct 2021 Planning approved for Llys Awelon extension, Ruthin – tender process due to commence (June 2021) Options for hub & spoke facility in Corwen being explored – feasibility study being prepared (June 2021)		Dec-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
Homes & support for vulnerable people	5.02	Investigate more ‘own front door’ schemes for vulnerable people	Over 100 vulnerable adults in Denbighshire would benefit from the enablement and support which comes from living in these schemes	Working with social landlords to include specialist units on new developments and adapt existing dwellings. 4 units coming forward on Plas Deva development in Meliden (June 2021). Properties will be ready for occupation Feb/March 2022 (Nov 2021)		Dec-26	Bobby Feeley Ann Lloyd
Homes & support for vulnerable people	5.03	Investigate funding options including the SHG/ICF for the Corwen Extra Care Scheme	Corporate priority of increasing Extra Care in Denbighshire	Sian Lloyd Price is working up the scheme to get it ready to bid for SHG funding if appropriate and available (Nov 2021)		Mar-23	Ann Lloyd Bobby Feeley
Promoting & supporting communities	6.01	Implement Tenant Engagement Strategy	It is vital for Denbighshire Housing to work closely with our tenants and households so we understand their needs and aspirations. Feedback and co-production will influence our community investment, service	The Bi-annual survey of all Denbighshire Housing households has been completed. Detailed analysis is underway. The feedback will be reviewed and will help inform next steps and input into the development of an engagement plan for 2021/22. (June 2021). An action plan to respond to the survey is now in		Dec-26	Tony Thomas Liz Grieve

			development and plans. This is particularly vital due to the impact of Covid-19 on our communities.	place which includes actions to increase engagement. This has been shared with the Tenants Federation. Support has been put in place to support tenants' groups to resume their activity post Covid. (Aug 2021)				
Tudalen 70	Promoting & supporting communities	6.02	Review SARTH	The regional Allocations Policy has been in operation since 2017 in Denbighshire. It is vital to ensure that the policy remains fit for purpose and the regional partners have agreed to review the policy.	The regional group are monitoring developments since Covid-19 and the potential need for a new approach to the Allocations Policy. An additional review has been commissioned to assess the strength of the council's current approach to providing effective housing options advice and coordination of services to support the prevention of homelessness (June 2021). Further updates are expected from WG regarding Allocations Policy in light of their Rapid Rehousing proposal. The SARTH review findings did not suggest any major structural changes however there are actions which will be discussed with all SARTH partners in Q3 (Aug 2021)		Mar-22	Tony Thomas Liz Grieve
	Promoting & supporting communities	6.03	Develop a 5 year rent policy	In 2020, Welsh Government introduced a 5 year Rent Policy which gives certainty for the HRA but also adds additional requirements to ensure the Council considers affordability and value for money when applying the annual rent increase for council homes.	The Cabinet decision on the Rent Increase in 2021 included assessments of Value for Money, Efficiencies and Affordability as part of the annual Council Housing stock business plan and rent increase process. (June 2021)		Apr-21	Tony Thomas Liz Grieve
	Promoting & supporting communities	6.04	Work with police, registered social landlords &	Complementing the extensive regeneration work which has been carried out in the area with the removal poor quality	Multi agency/service group being relaunched in Oct 2017, new terms of reference and chaired by Emlyn Jones (June 2021)		Dec-26	Tony Thomas Emlyn Jones

		other partners on focused neighbourhood management in West Rhyl	accommodation by supporting the community.				

Tudalen 71

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y Cyfarfod	27 Ionawr 2022
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau/ Pennaeth Cymunedau a Chwsmeriaid
Awdur yr Adroddiad:	Prif Lyfrgellydd
Teitl	Safonau a Pherfformiad y Gwasanaeth Llyfrgell

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn amlygu perfformiad y Gwasanaeth Llyfrgell yn erbyn Safonau Cenedlaethol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. I ddarparu gwybodaeth ynghylch perfformiad y Cyngor yn erbyn y 6ed Fframwaith Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2017-20 (wedi'i ymestyn i 20-21) a'r cynnydd a wnaed i ddatblygu llyfrgelloedd fel manau lles a chadernid lles unigol a chymunedol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Dylai'r Pwyllgor ystyried a chynnig sylwadau ar berfformiad yn erbyn 6ed Fframwaith Safonau Llyfrgell Gyhoeddus Cymru ac ystyried gwneud cais am adroddiad cynnydd ym mis Ionawr 2023.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Safonau Llyfrgell Cyhoeddus Cymru

- 4.2. Mae dyletswydd statudol ar bob awdurdod llyfrgell yng Nghymru dan Ddeddf Llyfrgelloedd Cyhoeddus ac Amgueddfeydd 1964 i ddarparu gwasanaeth 'cynhwysfawr ac effeithlon' i'w breswylwyr. Mae'r Fframwaith o Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru yn galluogi Adran Diwylliant a Chwaraeon

Llywodraeth Cymru i fesur ac asesu sut y mae awdurdodau yn cyflawni eu dyletswyddau statudol.

- 4.3. Mae'r Gwasanaethau Llyfrgell yn cyflwyno Adroddiad Blynyddol, sy'n nodi eu perfformiad ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol. Yn dilyn hyn bydd Adran Diwylliant a Chwaraeon Llywodraeth Cymru yn ymateb gydag asesiad ffurfiol yn yr hydref.
- 4.4. Yn sgil y pandemig Covid 19, diwygiwyd y gofynion adrodd ar gyfer 2020-21 i gydnabod ac adlewyrchu'r cyfyngiadau ar ddarpariaeth gwasanaeth yn ystod y flwyddyn. O ganlyniad, ni fydd awdurdodau unigol yn derbyn Adroddiad Asesu Blynyddol yn ôl yr arfer. Mae'r adroddiadau a gyflwynwyd gan bob awdurdod wedi cael eu cyfuno i un adroddiad cenedlaethol naratif i Gymru (i'w gyhoeddi ym mis Mawrth 2022) a fydd yn adlewyrchu darpariaeth gwasanaethau llyfrgell yn 2020-21 a'u cyfraniad at y gefnogaeth gymunedol a'r ymdrechion adfer yn eu hardal.
- 4.5. Mae'r adroddiad hwn felly'n adlewyrchu'r data a gyflwynwyd gan Sir Ddinbych mewn perthynas â 2020-21, ar eu perfformiad yn erbyn 12 Hawl Craidd a 6 Dangosydd Ansawdd.
- 4.6. Mae Sir Ddinbych yn parhau i fodloni pob un o'r 12 o Hawliau Craidd.
- 4.7. Gofynnwyd i Awdurdodau adrodd ar 6 dangosydd ansawdd, ac nid oes unrhyw dargedau cyfansoddol ar gyfer y rhain yn 2020-21, ac nid oes unrhyw asesiadau na data cymharol ar gael. Mae sylwebaeth mewn perthynas â'r hunanasesiad o'r 6 dangosydd ansawdd i ddilyn.
- 4.8. Dangosydd Ansawdd 7: Lleoliad pwyntiau gwasanaeth

Dim newid
- 4.9. Dangosydd Ansawdd 8: Defnydd o'r llyfrgelloedd (ymweliadau â'r wefan, aelodau, defnyddwyr gweithredol a lefelau benthyca)

Roedd ymweliadau â'r wefan 52% yn is. Roedd niferoedd defnyddwyr gweithredol wedi gostwng i 39% o niferoedd y flwyddyn flaenorol, ac roedd lefelau eitemau ymarferol wedi gostwng i 23% o lefelau'r flwyddyn flaenorol.

Roedd cynnydd o 166% mewn lawrlwythiadau digidol yn dilyn symud i ddulliau digidol pan fu'n rhaid cau llyfrgelloedd yn ystod y cyfnod clo cyntaf.

4.10. Dangosydd Ansawdd 9: Deunydd darllen cyfredol a phriodol

Prynwyd 53% yn fwy o eitemau unigol ar gyfer stoc yn sgil adlinio'r gyllideb adnoddau i brynu rhagor o adnoddau i blant a rhagor o adnoddau digidol, a lleihau nifer y papurau newydd a werthir. Roedd y gwariant cyffredinol ar adnoddau 7.8% yn llai na'r flwyddyn gynt.

4.11. Dangosydd Ansawdd 10: Adnoddau Cymraeg

Dim newid sylweddol

4.12. Dangosydd ansawdd 13: Lefelau staffio a chymwysterau

Mae lefelau staffio wedi gostwng o 7.3% gan na chafodd swyddi gwag eu llenwi er mwyn bodloni pwysau cyllidebol hanesyddol. Treuliyd 0.9% o amser staff yn hyfforddi.

4.13. Dangosydd Ansawdd 14: Gwariant gweithredol

Cyfanswm y gwariant refeniw oedd £1,167,437, 5.4% yn is na'r flwyddyn gynt. Y gwariant cyfalaf oedd £127,950. Nodwch bod y ffigurau hyn yn adlewyrchu swyddogaethau gwasanaeth y llyfrgell ac nad ydynt yn cynnwys gwariant ar elfen Siop Un Alwad y gwasanaeth. Mae staff rheng flaen a rheoli yn ein llyfrgelloedd a'n siopau un alwad yn darparu ystod eang o wasanaethau ychwanegol i gwsmeriaid nad ydynt wedi'u cynnwys o fewn gofynion y Safonau. Rydym yn adrodd am 50% o'r cyfanswm lefelau staffio a gwariant ar staffio dan y Safonau Llyfrgell.

4.14. Gofynnwyd i awdurdodau adrodd ar weithgarwch digidol ar-lein. Fe wnaeth llyfrgelloedd Sir Ddinbych ymdrin â 26,428 o ymholiadau ar gyfer llyfrau drwy Archebu a Chasglu. Crëwyd 143 o ddigwyddiadau neu weithgareddau ar-lein, gyda 80,272 o wylwyr.

4.15. Roedd gofyn hefyd i awdurdodau gyflwyno adroddiad naratif ar ffurf 6 astudiaeth achos i adlewyrchu gweithgarwch y gwasanaeth yn 2020-21 a sylwebaeth ar gyfraniad y gwasanaeth i flaenoriaethau a nodau strategol

ehangach Llywodraeth Cymru. Gweler yr adroddiad naratif ar gyfer Sir Ddinbych ynghlwm fel Atodiad 1.

Diweddariad ar ddatblygiadau mwyaf diweddar 2021-22

- 4.16. Mae'r gwasanaeth wedi addasu ei ddarpariaeth yn unol â Lefelau Rhybudd Covid yn ystod y flwyddyn. Mae'r Gwasanaeth Archebu a Chasglu a lansiwyd yn ystod y cyfnod clo cyntaf wedi parhau ac yn parhau i fod yn boblogaidd ymysg nifer o gwsmeriaid. Yn ystod yr Hydref 2021, ailddechreuodd gweithgareddau grŵp megis grwpiau darllen a grwpiau crefft. Dychwelodd ddsbarthiadau coleg i 3 llyfrgell, ac ailddechreuodd amser rhigwm Dechrau Da yn y mwyafrif o lyfrgelloedd. Cafodd rhai o'r gweithgareddau hyn eu heffeithio gan y Rhybudd Lefel 2 a gyflwynwyd ddiwedd mis Rhagfyr 2021. Mae'r darpariaethau'n destun asesiadau risg ac yn cydymffurfio â rheolau presennol mewn perthynas â'r nifer sy'n mynychu a chadw pellter cymdeithasol.
- 4.17. Yn gyffredin â thystiolaeth anecdotaidd ar draws gwasanaethau llyfrgell Cymru, a lefelau cyffredinol nifer yr ymwelwyr â chanol trefi, nid yw lefelau defnydd o'r gwasanaeth wedi adfer i'r lefelau cyn y pandemig. Nid yw darpariaeth gwasanaethau partner mewn llyfrgelloedd a gweithgareddau grŵp wedi dychwelyd i'r lefel flaenorol sydd wedi cael effaith amlwg ar ymweliadau a'r defnydd o lyfrgelloedd.
- 4.18. Mae'r Prosiect Gweddnewid Digidol, a gafodd ei ariannu gan Gronfa Adferiad Diwylliannol Llywodraeth Cymru wedi cael ei gwblhau. Mae wedi creu Ardaloedd Digidol Unigol sy'n darparu cyfleusterau ym mhob un o'n llyfrgelloedd i alluogi cwsmeriaid i gymryd rhan mewn ymgynghoriadau 1-1, cyfweiliadau a chyfarfodydd ar-lein yn breifat. Mae hefyd wedi ein galluogi i ddarparu dyfeisiau cludadwy i alluogi staff llyfrgelloedd i weithio mewn modd hyblyg a diogel.
- 4.19. Cymerodd 1710 o blant ran yn Sialens Ddarllen yr Haf 2021 dan y thema Arwyr y Byd Gwyllt gan ail-ymgysylltu gyda'u llyfrgell lleol yn bersonol ac ar-lein. Mae'r her hefyd wedi cyfrannu at Strategaeth Di-garon Net a Bioamrywiaeth y Cyngor drwy ennyn diddordeb plant a theuluoedd yn y byd naturiol.
- 4.20. Mae prosiect sylweddol i ddiweddarau a datblygu technoleg mynediad cyhoeddus mewn llyfrgelloedd wedi gwella ein cynnig i gwsmeriaid sy'n dibynnu

ar eu llyfrgell leol i gael mynediad at y rhyngwyd, a bydd y prosiect hwn yn cyfrannu at brosiect Cynhwysiant Digidol y Cyngor. Mae'r gwasanaeth wedi buddsoddi mewn system reoli cyfrifiaduron, bydd y cyfrifiaduron a'r sganwyr cyhoeddus yn cael eu hadnewyddu, mae cyfleusterau argraffu hunanwasanaeth newydd wedi cael eu cyflwyno, a bydd gwasanaethau newydd gan gynnwys argraffu drwy wi-fi ac archebu cyfrifiaduron ar-lein ar gael yn fuan.

- 4.21. Mae rhaglen hyfforddiant Estyn Allan Cymru i ddatblygu sgiliau a hyder staff llyfrgelloedd wrth greu cynnwys a gweithgarwch digidol wedi parhau i gael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth yn genedlaethol ac yn lleol. Arweiniwyd y prosiect gan Brif Lyfrgellydd Sir Ddinbych ar ran Cymdeithas Pen Lyfrgellwyr Cymru, ac mae CILIP Cymru Wales wedi cydnabod llwyddiant y prosiect gyda gwobr Tîm Llyfrgell y Flwyddyn 2021.
- 4.22. Mae gweithgaredd gwasanaeth yn y maes iechyd a Lles yn parhau i fod yn ffocws penodol. Mae cynnydd wedi'i wneud i godi ymwybyddiaeth o'r cynllun Llyfrau yn Well ar bresgripsiwn i blant. Mae gwaith wedi parhau ar y prosiect cydweithredol iechyd meddwl Llyfrau yn Well: Llyfrau ar Bresgripsiwn gyda Chonwy, a gaiff ei gyllido gan raglen Drawsnewid Cymru Iachach, a gafodd ei hail-lunio i ganolbwyntio ar gyrraedd buddiolwyr posibl yn uniongyrchol yn hytrach na thrwy feddygfeydd lleol. Mae'r Llywyr Cymunedol Age Connects wedi sefydlu'r cynllun yn y gyfres o opsiynau ar gyfer presgripsiynu cymdeithasol i gefnogi pobl sy'n wynebu heriau iechyd meddwl.
- 4.23. Mae llyfrgelloedd wedi parhau i ddarparu yn eu rôl fel canolbwynt cymunedol ar gyfer gwasanaethau, gan gynnig gwasanaeth wyneb yn wyneb i gwsmeriaid ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor, a rhywle diogel o fewn y gymuned i bobl ymweld a rhyngweithio. Ers mis Medi 2021, mae llyfrgelloedd hefyd wedi bod yn bwynt cymunedol allweddol ar gyfer dosbarthu citiau profion llif unffordd, a gwelwyd cynnydd enfawr yn y galw am y profion hyn o ganol mis Rhagfyr yn dilyn negeseuon newydd Llywodraeth Cymru mewn perthynas â phrofi.
- 4.24. Bydd datblygiadau yn y dyfodol agos yn cynnwys ymgyrch cenedlaethol sylweddol i hyrwyddo'r buddion o ddarllen, llyfrau a llyfrgelloedd i les plant a phobl ifanc, a gaiff ei ariannu gan fenter Gaeaf o Les Llywodraeth Cymru, ac ymgysylltu gydag ysgolion ar brosiect i helpu plant ddysgu sgiliau empathï drwy gymeriadau mewn llyfrau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb statudol i'r Gwasanaeth Llyfrgell, ac mae ei ddarpariaeth gwasanaeth yn cyfrannu at sawl blaenoriaeth gorfforaethol megis maethu cydnerth cymunedol, moderneiddio gwasanaeth, cynhwysiant digidol, llythrennedd, dysgu gydol oes ac ymgysylltu â'r gymuned.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Bydd trawsnewid llyfrgelloedd yn ganolbwyntiau cymunedol yn galluogi i ystod eang o wasanaethau a phartneriaid y cyngor gysylltu â chymunedau lleol drwy'r rhwydwaith o safleoedd a chyfleusterau presennol. Nid oes unrhyw gynnig ariannol ynghlwm â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Nid ydym wedi cynnal Asesiad o Effaith ar Les, ond mae'r 6ed Fframwaith o Safonau Llyfrgell wedi'i osod i arddangos bod gan lyfrgelloedd gyfraniad amlwg i'w wneud at saith amcan lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Ym mis Mawrth 2021, ystyriodd y Pwyllgor Craffu Perfformiad yr Asesiad o berfformiad Gwasanaeth Llyfrgell yn 2019/20 gan Lywodraeth Cymru. Nid oes unrhyw ymgynghoriad pellach wedi bod o ran yr adroddiad penodol hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Ni cheir goblygiadau ariannol uniongyrchol yn sgil yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Amherthnasol

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000.

11.2. Mae Adran 7.4.2(b) Cyfansoddiad y Cyngor yn gosod amod y gall y Pwyllgor Craffu “adolygu a chraffu ar berfformiad y Cyngor mewn perthynas â'i amcanion polisi, targedau perfformiad a/neu feysydd gwasanaeth arbennig”.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Denbighshire Narrative 2020-21

1. Case Studies

The impact which the library has had on an individual, or on a group of individuals, during the year. Describe the use made of the service, and the difference that use made to the individual or group concerned. Up to six case studies may be provided (indicative length: 500 words each), two of which can be digital. However, the digital case studies are not compulsory.

Please indicate if permission for the Welsh Government to re-use and/or publish the case studies has been obtained or not: Yes - obtained / No – not obtained

Case Study 1:

Order and Collect: a new library offer for the pandemic

In June 2020 we created and launched a new Order and Collect service to enable customers to once again borrow books and audiobooks from their local library. Customers could choose their own books via the online catalogue, or they could ask staff to choose books for them, placing their order via an online form or by phoning their local library. The vast majority of customer chose to use the phone – as for many people forced to stay home to shield, it was an opportunity to have a chat and reduce their isolation. When the books were ready for collection we contacted the customer to arrange an appointment to come and collect from the library door, or we arranged a home delivery for people unable to come to the library.

Feedback on the service has been overwhelmingly positive and it has made a significant impact on how people were able to cope with lockdown, shielding and a general anxiety about going back into community facilities:

“I just wanted to say how wonderful it is that even though it is closed the library is doing an Order and Collect service. I’ve been so alone, my family live abroad and all I have are books. It’s wonderful to see the friendly faces of the staff, but most of all the books. It’s like having friends returning from a long trip, and the gift is the stories locked up inside them. The library is an essential service for a lonely man living in uncertain times.”

“I just wanted to extend a big thanks of gratitude to the Library and their wonderful Click and Collect service, as someone who was self-isolating this has been a wonderful highlight to very long days. It’s lovely that the Library is just a phone call away and they’ll try their very best to get the books I would like to read and even throw in a book I would never think about reading - big thank you to whomever chooses the random crime book for me, you’ve never let me down yet.”

One feature of Order and Collect which was particularly popular was staff choosing books for readers, or including an additional 'surprise' book in a bag of books chosen by the customer. It opened up many people's reading experience, introducing them to new authors and genres, and added value to the core service offer:

"I don't know who is choosing the children's books, but they are doing a better job than I do. We were rolling on the floor laughing at the last ones."

"Thank you to Rhyl Library for continuing its service to the locals, and thank you to the person who has been picking my books out for me, always great picks"

"You have been so kind and considerate in ensuring I can still access the facilities of the library, despite not knowing the technique of on-line ordering books! As you can see, I'm still sailing on the Ark! Your recent choice of six books for me was amazing. Despite being a library member for almost 60 years (Denbigh then Ruthin) I hadn't read these!"

"Thank you for this unexpected extra book. I really enjoyed it and it has introduced me to a new author. Nice idea!"

For one customer, the Order and Collect service, and the re-opening of inter-authority lending later in the year meant that she was able to continue in her freelance work even when there was no physical access to their local library:

I would like to thank Denbighshire County Council Library for its excellent service since March 2020 throughout the coronavirus pandemic. During this time, I have been able to reserve and obtain books from various libraries across North Wales for both my work and for pleasure. I have been able to collect them in a safe and efficient way at Ruthin Library.

During this period, I have needed books covering a wide range of subjects for research use in my freelance work. This has included delivering lectures online via zoom for tourist guides who operate tours in Wales. In addition, I have used books to assist in the production of virtual tours (for all ages) and educational resources for primary children for a national organisation which is being put on a website. The virtual tours work will help to raise the profile of the Denbighshire area and encourage people to visit the area.

It would have been much harder to carry out this work without access to the wealth of books I was able to borrow from the Library Service. Many thanks for all your hard work in carrying out this service in challenging conditions.

Setting up a new service within three weeks, whilst also having to work in a new way to ensure staff safety, demonstrates the flexibility of libraries and staff, and their commitment to providing core services to local people in challenging times. The value of having access to books and reading for so many people should not be underestimated.

"Being able to access so many books has helped to keep us sane. Thank you. Diolch"

Case Study 2:

Skills for the new future: Estyn Allan

With the increased importance of digital provision during the pandemic, and the recognition that digital would be more central to the future library offer across Wales, Denbighshire's Principal Librarian devised and lead on the delivery of a major collaborative training project for Welsh library staff.

When the Welsh Government's Cultural Recovery Fund was announced in September, SCL Cymru agreed that a collaborative bid would enable all 22 authorities to benefit from its impact, and it was agreed that digital skills development was critical for the short and long-term resilience of services, to retain audience for services and to attract new audiences, particular those for whom digital is their preferred sphere.

Called Estyn Allan ('Reaching Out'), the project aimed to develop frontline library staff skills in creating and producing digital library activities such as storytimes, reading groups, author events, and social media promotion. Each authority nominated 1 or 2 members of staff to become their key trainees to participate in the full programme, and other staff were also able to join some training activities.

The project also wanted to ensure that all the learning impact stayed within the library sector in Wales, so the project co-ordinator was seconded from Swansea Libraries, and the project steering group was made up of SCL members. The training programme was created and delivered within a 3-month window thanks to the energy and commitment of the co-ordinator, trainees and steering group, aided by the Jan-March 2021 lockdown as staff were able to focus on their training while libraries were closed.

Training included reader development in a digital context, video creation and editing, podcasting, and getting the best out of social media, and was provided by experts in their field with provision in both languages. Trainees were also given funding to purchase filming and recording equipment and software for their services.

One aim of the project was to create a peer support network amongst the trainees which was facilitated through a closed Facebook group, small groups work on activities and the co-ordinator's support and encouragement.

By the end of March 2021, 33 key trainees had benefitted from the full programme of 26 training sessions, and a further 48 staff had attended some training activity with a total attendance of 534 attendances. Many trainees had started to put their new skills, knowledge and confidence into practice before the end of the training programme, and the CRF funding enabled the project to buy in the time of a wide range of authors from Wales to participate in digital events and interviews. This work will continue into 21-22 when the content created will be published on digital platforms such as the Welsh Libraries website, authorities' own social media accounts and the Summer Reading Challenge website.

All the trainees across Wales were asked about the impact of the programme on them.

When asked to rate their confidence to participate in online activities as part of their role, the average score rose by 10% from 6.92 (out of 10) before the training to 7.6 afterwards. Rating their digital and technical skills, in particular their confidence to create online content such as video and images, the average score rose by 34% from 5.75 to 7.73.

Denbighshire nominated two staff as key trainees and we asked them what impact the Estyn Allan training project has had on them:

“Being part of the Estyn Allan project has been an excellent experience which has benefitted both my personal and professional development. Through participation in online sessions with industry professionals I have been able to gain specialist skills and knowledge relating to the use of digital equipment for marketing and content creation. As a result, my digital confidence levels have increased significantly and I have applied this new learning through the creation of new online media content for Denbighshire Libraries as well as working to enhance the social media presence of the same. Working as part of the Estyn Allan Team has opened up new links between Denbighshire Libraries and others across Wales and allowed the sharing of ideas and resources on a scale which would otherwise not have been possible. Going forward, I hope to share my learning with my colleagues in Denbighshire and strive towards further enhancing my digital skills. “

“As someone who has a long-established interest in digital media and its use in the library service, I am very thankful to have had the opportunity to take part in the Estyn Allan project. I felt that the courses were engaging in building an understanding on how we can utilise digital media to enhance the library experience. In particular, the video editing training helped my understanding in how to use filming equipment and editing software confidently to create new and exciting content for the library. I have been fortunate enough to contribute to the Welsh libraries podcast, #BywDarllen, that was created as a result of the project. The podcast shines a spotlight on Welsh literature through author interviews and discussions with library staff members across Wales. This podcast has been a brilliant chance to demonstrate the research, editing, and marketing skills developed from the course. In doing so, we have also been able to establish a new communicative medium for the library to engage with our existing audience, but also reach out to a new audience. I am thankful to have had these opportunities to use my skills in digital media, and will look to use those skills to help staff members to develop their own understanding of the digital library experience. “

Case Study 3:

Opening up the world of digital reading

The growth in the use of digital library resources (ebooks, eaudiobooks, and digital magazines and newspapers) has been seen for several years – but it was greatly accelerated by the lockdown in March 2020 as people sought access to reading material when library building had to close.

Total downloads of digital material increased by 166% in 20-21, with Borrowbox (ebooks and eaudiobooks in English and Welsh) increased by 94%, and e-zines by 55%. This was supported by Welsh Government’s investment in additional content in Welsh Libraries’

Borrowbox offer, and we also purchased some additional stock to meet demand for heavily-requested titles. We enabled people to join online and access the resources without having to come into the library.

For one customer living with ME, using Borrowbox has made a positive impact on her life as she has access to downloadable eaudiobooks, and can also support her son's reading development:

"This is the most fantastic App! I have M.E. No longer able to read but I can listen to these books. So many choices of books too! Really simple to use, syncs well across tablet and phone and it's free with library. There's also super easy option to reserve a book and it will email when u can add it! I've listened to the book my son was reading at school so we could talk about it. Thank you for making a bookworm happy again!! :-)"

With libraries unable to offer access to printed newspapers due to closure and safety concerns once re-opened, we decided to invest in a new online newspapers offer, Press Reader which gives daily access to over 7000 titles from across the world. This has built up a steady use over the year, with 37,671 issue opens.

We went to talk to one particular customer about the impact it has had on his life whilst shielding and beyond:

<https://www.youtube.com/watch?v=mKH6YhTD0Ls>

"A great innovation for me. I can just get up in the morning, make a coffee, turn on and read whatever newspaper I like".

Case Study 4:

Bookstart switch to digital

From the week of the lockdown when library buildings had to close, Denbighshire Bookstart moved its regular rhymetime activity online. The Bookstart team, working from home, produced a live bilingual Rhymetime on Facebook every week (average views 664), and recorded and published online rhyme and story videos (average views 1079). They were also invited to record a video for Booktrust Cymru's website to encourage new parents to share songs, rhymes and books with their babies.

The live sessions enabled families to continue to engage with the team and the service – sending in requests for birthday greetings and favourite rhymes each week, creating a direct personal engagement with each session. Sessions are bilingual and make use of Makaton signing so that children and families can develop their Welsh and signing skills at the same time. The sessions brought a sense of normality and routine to many families. Hundreds of families are watching both live and on catch-up later.

The team also produced 50 online rhyme and story videos in Welsh and English which have been viewed a total of 37,559 times. The videos have followed a variety of themes and included rhymes from the lambing shed, songs on a real red tractor, sing-a-long songs with the guitar and quiet bedtime songs. They also include a series of guidance videos for new parents under the brand Siarad Babi/Baby Talk. Videos are either bilingual or in Welsh or English, and make extensive use of Makaton signing. The team were invited to record a bilingual video for Booktrust Cymru's website to encourage new parents to share songs, rhymes and books with their babies, and presented at a BookTrust Cymru webinar for early years professionals to share good practice in reaching new families during the pandemic.

The back catalogue of videos on the Denbighshire Bookstart YouTube channel continues to be used by a wide range of families and early years providers and schools. Since its launch in July 2015 the content has been viewed 1,034,579 times.

The following stories from the team demonstrate the impact of attending rhymetimes and how families have embraced our virtual offer in order to keep 'attending' as they recognise the benefits to their children.

Story 1

We first met mum B at the Mother & Baby support unit at Rhyl. She was young with a baby girl N, had lost her own mum and her dad wasn't able to support her. We introduced her to Bookstart and the importance of sharing stories and songs and this would help to give her baby the best start. Later she joined us with her baby and her friends for rhymetime in the library.

Time passed, and our next meeting with B's toddler was again in the library but this time with a foster parent. Mum was having regular contact and eventually N was returned and they moved to another town. Mum and N regularly attended rhymetime in the library and both really enjoyed the sessions and always borrowed books. Sadly, things changed and N was living with the same foster parents on a long term placement.

Recently Mum contacted us through our Facebook page, she has a new baby boy and wanted to let us know and to enquire about any baby groups in view of the current restrictions. We suggested she go to the library and collect a Bookstart pack and join the baby as a library member and to join us on Facebook for our online baby sessions.

We were delighted that she had contacted us – she had valued our support and input at difficult times when she was a young mum. She is at a different stage in her life now and has the confidence to contact us, and clearly wants to give her baby boy the best start.

Story 2

N used to attend Bookstart rhymetimes over 10 years ago with her then younger daughter. She enjoyed sessions so much that on many occasions several other family members would come along with her on a family outing. N has now become a Grandmother and wanted her grandson O to have the same experiences at 'Book Club' as they call us, as she knows it makes a difference. Baby O's mum was very young, reserved and unsure when we first met her. She really didn't 'get it'.

N, Mum S and Baby O became regulars at baby rhymetime, in fact most weeks attending 2 sessions. Over time Mum S started to relax and grow in confidence and we were delighted when she started joining in with the songs. Every week they would borrow library books and it was very obvious that mum was reading and singing to baby O at home. They became one of the best collectors of Book Crawl certificates. During storytime baby O would concentrate and stay focused for the whole story. He did not take his eyes off us! Although N and mum S enjoyed coming to the library together, Mum S would now happily speak to new families at sessions and ask for Baby O's favourite songs. On World Book Day she was so excited that she'd found a T shirt of his favourite book 'That's not my Car'.

As we are currently unable to offer rhymetimes in the library, Mum S has still been engaging, from the first 'Live' session tuning in and commenting on Facebook weekly to say how much O is enjoying the sessions and all the videos that we post.

Story 3

J has been a friend of Bookstart since she was toddler. J is now nearly 15yrs old and has a severe learning and physical disability. From an early age J loved our songs and rhymes and despite having no speech would clearly display joy when we sang her favourite songs.

Over the years her family have kept in touch and would keep us updated with her progress. We would see her on visits the local special school whilst doing outreach sessions and on library visits with the school. We would always have to sing her favourite Green frog song. When we created our YouTube channel it became a big hit with J and her family - they would tell us J loved watching our videos.

During the current pandemic, J's family tell us that our videos and weekly 'live' online sessions have made a real difference to them and to J. They frequently send in requests and ask for a 'shout out'. Sadly, J has not returned to school in September and her family tell us that more than ever our sessions are extra special and give J something to look forward to each week.

Summary

The aim was to keep as much activity going for families as possible during the pandemic when normal rhymetime activity and contact in libraries has not been allowed. The staff team had to learn new skills very quickly and have shown great flexibility, creativity and commitment in switching their provision to virtual at a time of great personal stress.

The team's work was recognised in 'Making a Difference: Libraries, Lockdown and Looking Ahead', a report by Carnegie Trust UK into UK public library services exploring their role supporting individuals and communities during lockdown and the barriers they faced during this time. It also explores their role in supporting the recovery.

<https://www.carnegieuktrust.org.uk/publications/making-a-difference-libraries-lockdown-and-looking-ahead/> (p10)

Many comments from parents on social media show that the activity during the pandemic has been greatly valued and enjoyed by families, has contributed to children's development, and has helped parents during this challenging period. In the words of one parent:

"Thank you for helping bring a bit of normality to our little ones' lives"

Case study 5:

Memory bags to support people living with dementia

Following the launch of the Reading Well for Dementia Scheme in 2019 we decided that we would like to expand the services that we can offer to people living locally with dementia and their carers, and we looked at what other libraries around the UK had to offer.

We were particularly interested in reminiscence collections and produced a prototype Memory Bag, which we shared at an event to launch Dementia Aware Denbighshire. The bag and the concept were of great interest to practitioners and carers and led to us forming a partnership with Denbighshire Community Arts and Life Story Network to secure funding from the Dementia Aware Community Led Grant Programme 2019-20 and Welsh Church Act funding.

As part of the development of the bags we attended some sessions with potential users, for example the Rhuddlan Music Memories Group and a community arts group in Corwen, to gather feedback on what items would engage people. We decided on 8 themes, basing them around the 'Pictures to Share' books, which are designed specifically for people living with dementia and are part of the Reading Well scheme.

The themes are – At The Seaside; Childhood Days; In the Garden; Memories of Music; Shopping; World of Work; Travelling; Leisure Time. The bilingual 'Hen Wlad fy Nhadau' book in the same series was included in every bag. Using the feedback we had received we purchased a variety of contents, selecting items that stimulate the senses and promote reminiscence and discussion.

The bags also include a Creative Wellbeing Activity Toolkit, designed by local artist Jude Wood on behalf of Denbighshire Community Arts, that contains ideas for creative activities for people living with dementia, their families and carers.

The Memory bags are borrowed in the same way as any library books and are ideally suited for use in one to one situations by family members and carers, or by practitioners in small groups.

A local specialist Admiral Nurse working in St Kentigern's Hospice posted this tweet and went on to explain how she had used our Memory Bags and was inspired to create her own memory boxes:

“At the Hospice we are supporting people with dementia for occasional respite or symptom control and end of life care as it is a life limiting illness. We had a selection of books as well as memory bags. We used them to support 2 people who we had in for respite. The transport one was of particular interest to one person. Staff sat down in the lounge area and introduced different pieces whether a book, postcard etc they encouraged the person to talk about driving lessons, tests, type of car they had. What would have been there dream car. There was also a

magazine in that bag too I think with different shop fronts and fashions which enabled conversation. It had quite a calming effect and engaged the person for about 20-30 minutes.

The books especially the Welsh one was really good for the other person and they sang and read the words with us explaining the meaning.

Knowing what a valuable resource they were I have applied for a grant to have a few similar boxes here which has been supported by the Rhyl Rotarians.”

Following a press release we also received enquiries from further afield, for example, an Occupational Therapy student studying at Cardiff University asked for advice on how we went about the project, and someone from a health care library in Devon also got in touch with a similar query.

We are currently hoping that we can expand the number of memory bags we have available, and exploring other options, such as a jigsaw library, and when restrictions ease we are hoping to have reminiscence groups meeting in our libraries.

Case study 6:

Proactive Calls

Within two weeks of the first lockdown, Denbighshire County Council set up a proactive calling service to support residents who were required to shield.

With library buildings closed, the team of library staff were the first cohort of staff to be redeployed to provide the new service. This was also a recognition of their skills set in talking with people to discover their needs and then to identify the most appropriate place to refer them for further support. They are also highly experienced in engaging with people – and for many shielding residents the calls were their first opportunity to have a chat with someone outside their household.

Library managers helped to set up the new service and were involved with adapting the national script to meet local circumstances, creating a database to record residents' details and responses, setting up staff to work from home or closed library buildings, organising call teams and supporting more complex cases.

The frontline staff used the script to steer their conversations with residents, skilfully adapting their language and tone to the call recipient's situation.

The Library team also worked in close collaboration with colleagues from other services and the third sector to keep updated about the support in each community in the county.

The vast majority of residents were delighted to be contacted by the council, and even if they had no immediate support needs, they were grateful that they had been contacted and enjoyed the chat. For some residents, the calls were a lifeline and enabled them to receive support that they had not realised was available to them – these included referrals for the WG food parcels, support from the Red Cross for emergency food and medicines, and access to home delivery services from pharmacies and local shops and volunteers. If residents wanted, staff would call them back every two weeks to keep in touch and support any change of circumstances.

Some of the calls were distressing for staff to handle as they tried to support residents with complex needs, and there were a small number of hostile responses at a time of great stress and anxiety for everyone.

As library services were permitted to restart in June 2021, the library staff team returned to their normal roles, with shielding staff remaining working from home on the proactive calls. When the firebreak lockdown was announced in October, an additional round of calls was made to the residents who had been supported previously, to check in on their welfare and refer as needed. During the Jan-March 2021 lockdown, library staff again made contact with residents on the database – to check in on their welfare, to have a chat, and also to make them aware of the range of services libraries were able to offer them at the time.

Many residents sent unsolicited feedback about the Proactive Calls which demonstrated the value they placed on receiving the calls, and the positive impact it had on them, both practically and emotionally:

Mr Evans wanted to say that he is highly delighted with the phone calls that [library staff] had done during the shielding period. Said a very polite lady, informative and made follow up calls on a regular basis to him.

"Very appreciative of the wellbeing phone call received on 28/10. It has restored my faith in the local authority and is a lovely gesture"

"Just wanted to say how wonderful it is to be called up during the second Lockdown to see if I'm ok for shopping, it was lovely to speak to a young man earlier today from a Library I think, he did say his name but I've forgotten it! What a caring Council we have.

I called [resident] as part of the proactive calling for shielding customers. She told me how grateful she was for my call and for the previous calls she'd had, "No one usually bothers with us so it was a really nice gesture for you to ring me, I really appreciate it". She also gave praise to the library staff for always getting a bag of books for her.

The contribution of the Denbighshire Libraries team to the local Covid response was recognised in the Carnegie UK Trust's report *Making a Difference: Libraries, Lockdown and Looking Ahead* (p20)

<https://www.carnegieuktrust.org.uk/publications/making-a-difference-libraries-lockdown-and-looking-ahead/>

Contribution to wider Welsh Government priorities and strategic goals

Please provide a narrative that demonstrates how the library service is contributing towards wider Welsh Government priorities and strategic goals (indicative length: 500 - 1,000 words).

Better Mental Health

Reading in itself is beneficial to mental health and the local library within the community provides the access to a vast range of reading experiences for all tastes, in physical and digital formats. During pandemic year we created a new Order and Collect service to give access to physical books, broadened our home delivery service, increased our range of digital resources and benefitted from Welsh Government's additional investment in eresources for Borrowbox. We also launched a new digital newspapers offer. Two of our regular reading groups switched to online meetings.

The Reading Well for Children scheme was launched in Wales in October 2020, providing access to a collection of books selected by experts and children, to help children feel better and to deal with their emotions and things that happen around them. Our ability to roll out the programme has been delayed due to the pandemic but plans have been made for a local steering group in 21-22. Access to the full range of Reading Well scheme books was provided via the Order and Collect service.

We launched a new collection of Memory Bags created by librarians to support people living with dementia and their carers, funded via the Dementia Aware Denbighshire programme (see Case Study 5).

The project funded by the BCUHB Mental Health Strategy transformation funds to embed Reading Well into Primary care practice, working in partnership with Conwy Libraries and Public Health Wales, was suspended in lockdown, and was reshaped to reach potential beneficiaries as services started to re-open.

Skills and Employability

Most of our usual activity in this area had to be suspended during pandemic year as Covid rules prevented indoor group activity and saw libraries offering a reduced range of services. Access to public PCs was reintroduced in August 2020 enabling job seekers to use the facilities. Volunteering in libraries was also not possible due to social distancing rules, and the usual learning opportunities provided by partner agencies was also suspended.

Digital

We were able to resume our offer of free physical access to computers, broadband and Wi-Fi internet connection, and access to scanning and printing in August 2020 (by appointment) but providing help and support to use a computer, to get online and access websites, and to develop basic digital skills, was severely limited due to social distancing rules.

Libraries are a key partner in Denbighshire County Council's Digital Exclusion project which aims to identify how the council can reduce digital exclusion. In 20-21 we focussed on staff skills and planning for implementing a Digital Transformation project funded by the Cultural Recovery Fund in early 21-22.

Our range of resources was extended (see above) and library customers new to the services were helped and supported by staff to learn new skills to access and enjoy the resources. We enabled people to join online and access the resources without having to come into the library and 857 people joined the library online during the year.

Library staff have increased their digital skills during pandemic year. All staff were set up to be able to work from home or at safe workstations in closed library building during the first lockdown in order to provide the Proactive Calls service (see Case Study 6). Staff were also encouraged to complete a range of e-learning modules and digital skills online modules during the year. Two members of staff were key trainees in the Estyn Allan project (see Case Study 2) and developed advanced skills in creating digital online library activities. This collaborative project across all Wales' public library services was led on behalf of SCL Cymru by Denbighshire's Principal Librarian.

Early Years & Literacy

Our Bookstart activity switched to online in the first week of lockdown and continued to provide a highly valued digital service to families all year (see Case Study 4). These activities help to develop young children's language, learning and social skills and have a significant impact on parental mental health, and on parents' skills and confidence as their child's first educators. They introduce many families to the Welsh language, and many families go on to choose Welsh-medium childcare or education as a result of their early experiences in the library. The gifting of Bookstart bags was switched to collection from the library when Health Visiting clinics and home visits were suspended.

The Summer Reading Challenge was offered in 2020 via our Order and Collect service. For the first time children could also participate online, and a brand new Welsh language website was launched by the Reading Agency with WG funding. The challenge is a key activity in supporting the development of children's reading skills and enthusiasm.

Support for wellbeing and social care

After a short period off the road in the first lockdown, the Home Library Service resumed in June 2020 and provides a personalised service to individuals who cannot access their local library due to disability, illness or caring responsibilities. The monthly home visits are eagerly awaited, providing not only a range of books to read but social interaction and a gateway to other council services for people who are socially isolated.

Regular in-person library activities with partners to support community wellbeing had to be suspended this year. We continued to provide a digital assistance service for online Blue Badge applications.

Cymraeg

We continue to be a key provider of access to Welsh language books and resources within local communities. The online Bookstart/Dechrau Da provision continued to introduce many families to Welsh, two Welsh language reading groups were hosted digitally, and the range of Welsh resources was extended.

Community Resilience

Denbighshire's vision for libraries is that they are the beating hearts of their communities, where local people can access services in their local community; a shared, trusted and welcoming facility with friendly knowledgeable staff.

Even during period of closure of our building we continued to provide highly valued services to our communities. The Proactive Call Service staffed by the library team, supported people who were shielding (see Case Study 6), we introduced an order and collect service and expanded our home delivery offer to ensure people still had access to physical books, and extended and improved our digital resources offer.

---

2. Future Direction

Please provide a short statement about the future direction and plans for the library service (indicative length 200 words).

Libraries are key to the delivery Denbighshire's Corporate Plan, and the Library Strategy 2019-22 sets a clear direction for the service. Activities and developments which will contribute include:

- Further developing the Health and Wellbeing offer and strategic collaboration with Public Health Wales and Betsi Cadwaladr University Health Board services to embed libraries' contribution to health strategic plans outcomes, particularly mental health, with a focus on the rollout of the Reading Well for Children scheme into the health and education sector.
- A focus on staff's digital skills to support library users, improve digital inclusion and deliver a range of digital services.
- A review of the van delivery service to better fit current business needs and identify savings.
- Exploring the potential of new digital technology and enhancing the service's digital offer including a tendering process for a PC management system.
- Deliver the Solo Digital Spaces project at all libraries to create private spaces for people to participate in online meetings and interviews, working with partners to reduce digital exclusion.
- Further developing library facilities as flexible, adaptable and safe spaces to facilitate the delivery of 1:1 and small group support services and to enable people to engage socially with each other

At the time of writing (July 2021), all libraries have re-opened offering open access browsing and borrowing, order and collect, and by appointment access to computers and printing, some study space, and One Stop Shop services and the Home Library Service is delivering. Some 1-1 and small group activity was recently re-introduced but social distancing rules mean that numbers are very restricted.

Ongoing budget pressures within the service, and council-wide will also impact on future development.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y Cyfarfod	27 Ionawr 2022
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyng Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd / Y Cyng Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd / Tony Ward, Pennaeth Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol
Awdur yr adroddiad	Hayley Jones, Prif Reolwr Arlwyo a Glanhau
Teitl	Lleihau'r defnydd o blastigau untro a gostwng carbon yn y Gwasanaeth Prydau Ysgol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cynnydd/heriau o ran lleihau plastig untro a charbon yn y gwasanaeth Arlwyo Ysgolion yn unol â nod y Cyngor i fod yn gyngor di-garbon net erbyn 2030.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 I roi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau ynglŷn â'r cynnydd a'r heriau mewn perthynas â lleihau plastig untro a gostwng carbon o fewn y Gwasanaeth Arlwyo Ysgolion.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Fod Aelodau yn ystyried yr adroddiad ac yn rhoi adborth fel sy'n briodol.

4. Manylion yr adroddiad

Y model busnes presennol ar gyfer y Gwasanaeth Arlwy

- 4.1 Mae'r model busnes presennol ar gyfer Arlwy Ysgolion yn Sir Ddinbych yn dibynnu ar yr incwm a gaiff ei greu o werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd. Mae'r incwm blynyddol (net) a gaiff ei greu o werthu diodydd ar gyfartaledd tua £220,000.
- 4.2 Caiff diodydd eu gwerthu'n gyffredinol mewn cynwysyddion plastig untro, er bod caniau a diodydd pecynnau tetra hefyd ar gael. Mae bron i tua 500,000 o ddiodydd ar gyfartaledd yn cael eu gwerthu bob blwyddyn, sy'n amlwg yn creu llawer o blastig untro. Mae yna ddwy brif ffordd y gellir diddymu'r arfer o werthu diodydd mewn cynwysyddion untro:
- 4.2.1 Drwy beidio â gwerthu diodydd yn ein hysgolion, gyda disgyblion yn dod â'u diodydd eu hunain i'r ysgol, gan arwain at bwysau o ran cyllid o tua £220,000 ar gyfer y Gwasanaeth; neu
- 4.2.2 Drwy werthu diodydd sy'n cael eu harllwys i gynwysyddion y gellir eu hail ddefnyddio (yn unol â'r cynllun prawf, a drafodir isod).

Lleihau plastig untro: cynllun prawf yn Ysgol Glan Clwyd (YGC)

- 4.3 Fe dreialwyd dull newydd o werthu diodydd mewn cwpanau y gellir eu hail ddefnyddio gan y Gwasanaeth a hynny yn YGC o 1 Medi 2021 i 22 Rhagfyr 2021. Rhoddodd y gwasanaeth y gorau i werthu diodydd mewn poteli plastig untro yn ystod y cyfnod prawf.
- 4.4 Fe ostyngodd yr incwm net o werthu diodydd yn YGC o tua £506 yr wythnos (tua £20,000 pro rata) yn ystod y cyfnod prawf, o'i gymharu â'r un cyfnod yn 2019. Fe allwn gymryd felly y gallai cyflwyno'r system hon yn yr holl ysgolion uwchradd (pe bai hyn yn bosibl) arwain at golled incwm net o tua £129,000 y flwyddyn.
- 4.5 Er mwyn cynnal y prawf fe brynodd YGC 1,000 o gwpanau diod y gellir eu hail ddefnyddio. Gan nad oedd cwpanau yn cael eu dychwelyd, fe brynodd YGC 1,000 o gwpanau eraill ym mis Hydref 2021. Roedd cyfanswm y gost i'r ysgol yn £2,160, gyda dim ond 250 o'r 2,000 o gwpanau ar ôl ar ddiwedd y cyfnod prawf 14 wythnos.

Byddai amcangyfrifiad cost y cwpanau y gellir eu hailddefnyddio (pe byddai'r system hon yn cael ei chyflwyno yn yr holl ysgolion uwchradd) yn tua £37,000 y flwyddyn.

- 4.6 Yn fwy na hynny roedd y cyfnod prawf yn gofyn am gynnydd mewn staffio o 1.5 awr y diwrnod i arllwys a gosod diodydd yn barod ar gyfer y gwasanaeth amser cinio. Fe ddaeth hyn ar gost o tua £1,652 ar gyfer y cyfnod prawf a byddai'n gyfystyr â thua £30,000 y flwyddyn ar draws yr holl ysgolion uwchradd.
- 4.7 Mae'r gwasanaeth wedi dod i'r casgliad na ellir cyflwyno'r cynllun prawf ar hyn o bryd ar draws yr holl ysgolion uwchradd. Mae'n rhy heriol yn logistaidd i'w weithredu, nid oes gan rai ysgolion ofod arwyneb digonol i osod y peiriannau diodydd a ddefnyddiwyd yn y cynllun prawf (yr oedd angen bwydo dŵr iddynt); mae'n creu swm sylweddol o wastraff yn nhermau cwpanau plastig nad oes modd eu hailgylchu; ac nid yw'n hyfyw yn ariannol (o ystyried y model busnes presennol). Cyfanswm y gost a ragwelir o gyflwyno'r model hwn ar draws yr holl ysgolion uwchradd yw tua £197,000 y flwyddyn.

Y cynnydd a wnaed mewn lleihau plastig untro

- 4.8 Mae'r gwasanaeth Arlwygo wedi adolygu'r holl eitemau bwyd sydd angen cael eu pecynnu ac wedi lleihau'r cyfanswm o becynnau a gaiff eu prynu a'u gwaredu.
- 4.9 Mae'r gwasanaeth wedi rhoi'r gorau i brynu lletemau plastig untro ar gyfer brechdanau a photiau sawsiau ac wedi symud at gynwysyddion brechdanau a phasta o gardbord. Mae yna gynnydd mewn pris ar gyfer yr eitemau hyn ac mae'r gwasanaeth yn parhau yn bryderus nad yw eitemau y gellir eu hailgylchu yn cael eu hailgylchu gan fyfyrwyr. Mae yna ostyngiad wedi bod ym maint ac argaeledd napcynau, a gostyngiad mewn pecynnu eitemau bwyd ymlaen llaw. Mae yna ymdrech i chwilio am ddewis arall i salad a salad ffrwythau nad yw'n costio'n ddrud i ddisgyblion.
- 4.10 Lle bo hynny'n bosibl fe roddwyd y gorau i ddefnyddio cyllyll a ffyrc plastig, ond nid yw hyn bob tro'n bosibl gan fod disgyblion yn cymryd cyllyll a ffyrc dur gwrthstaen sy'n ddrutach o'r ardaloedd bwyta ac yn eu gwaredu mewn amryw o ffyrdd.
- 4.11 Mae'r gwasanaeth yn gweini bwyd ar blatiau pryd bynnag fo hynny'n bosibl. Fodd bynnag, mewn rhai ysgolion, mae'r gwasanaeth yn gweini dewis eang o fwyd a diodydd i 550 o ddisgyblion yn ystod amser cinio sy'n para 30 i 50 munud. Ni ellir

disgwyl i ddisgyblion eistedd mewn ystafell fwyta gyda phlât a chyllell a fforc gan nad oes gan nifer o ysgolion gapasiti ystafell fwyta.

Lleihau carbon yn y Gwasanaeth Arlwyo

4.12 Mae'r gwasanaeth wedi bod yn edrych ar sut y gall gyflawni'r swyddogaeth arlwyo mewn dull carbon isel er mwyn cyfrannu at uchelgais y Cyngor o ran carbon.

Ymhlith rhai o'r pethau mae'r Gwasanaeth Arlwyo eisoes wedi eu gwneud mae:

- Sicrhau fod ceginau yn effeithlon o ran ynni: rydym yn parhau i edrych ar effeithlonrwydd offer pan fo angen offer newydd yn lle'r offer presennol ac mae staff wedi cael cyfarwyddyd i roi offer ymlaen pan fo angen ei ddefnyddio yn unig
- Caffael: mae milltiroedd bwyd wedi gostwng drwy dderbyn archebion yn wythnosol, a bob pythefnos pan fo'n bosibl.
- Caiff yr holl ddeunydd y mae modd ei ailgylchu (gan gynnwys bwyd) a ddefnyddir gan y gwasanaeth yn y broses o gynhyrchu prydau ysgol ei ailgylchu.
- Model y gwasanaeth: yn gyffredinol caiff prydau eu cynhyrchu o fewn pob ysgol, gyda dim ond dwy ysgol ar hyn o bryd yn derbyn prydau a gludir yn ddyddiol o gegin ganolog.

4.13 Fodd bynnag, mae yna faterion pellach i'w hystyried. Daeth ymchwil, a gâi ei arwain gan Brifysgol Caeredin, i'r casgliad mai'r rhain ddylai'r blaenoriaethau fod i reolwyr arlwyo sy'n awyddus i leihau allyriadau carbon: a) troi at ddulliau gwaredu gwastraff carbon isel; a b) lleihau'r cyfanswm o gig coch ar fwydlenni.

4.14 Mae angen gwella ailgylchu gan ddisgyblion, ac mae angen gwahanu gwastraff bwyd a pheynnau cinio er mwyn sicrhau ei fod yn cael ei drin yn y dull sydd fwyaf manteisiol o ran carbon. Mae angen ymagwedd ysgol gyfan, gan na all y gwasanaeth arlwyo gyflawni hyn ar eu pen eu hunain. Mae cyllid wedi ei sicrhau gan y Rhaglen Carbon Sero Net ar gyfer Swyddog Lleihau Carbon: Gwastraff (0.4 cyfystyr â llawn amser o 1 Ebrill 2022). Fe fydd y swydd yn annog newid mewn ymddygiad yn "fewnol" i gynyddu dargyfeiriad gwastraff a lleihau gwastraff ac un o'r blaenoriaethau fydd i weithio gyda'r Gwasanaeth arlwyo ac ysgolion.

4.15 Mae lleihau'r cyfanswm o gig coch ar fwydlenni yn debygol o fod yn fater sensitif, o ystyried y gymuned amaethyddol sylweddol yn y sir. Mae dyddiau di gig wedi eu

cyflwyno mewn awdurdodau lleol eraill yn y rhanbarth, ond mae hyn wedi arwain at gyhoeddusrwydd anffafriol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Mae hyn yn cyfrannu at nod y Cyngor i leihau plastig untro a dod yn gyngor di-garbon net erbyn 2030.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Byddai rhoi'r gorau i werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd yn costio tua £220,000 y flwyddyn. Byddai gwerthu/arllwys diodydd i gwpanau y gellir eu hail ddefnyddio yn costio tua £197,000 y flwyddyn. Byddai angen ymdrin â'r diffyg hwn drwy gynyddu cymhorthdal refeniw CSDd; cynyddu prisiau prydau ysgol; neu drwy drosglwyddo'r costau i ysgolion. Byddai unrhyw ddiwygiadau pellach i'n strategaeth gaffael e.e. i fynnu fod nwyddau'n cael eu cyflenwi drwy ddefnyddio Cerbydau Allyriad Isel lawn, yn debygol o ddod gyda chost ychwanegol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Nid oes unrhyw Asesiad o'r Effaith ar Les wedi ei wneud ar hyn o bryd ar gyfer hyn, gan na cheisir penderfyniad ar hyn o bryd.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Mae rhai trafodaethau wedi eu cynnal gydag ysgolion yn ymwneud â'r mater o roi'r gorau i werthu diodydd mewn cynwysyddion untro a'r goblygiadau o ran cost o wneud hynny. Byddai angen ymgynghori pellach cyn y byddai unrhyw newidiadau o'r fath yn cael eu gwneud.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd ac, fel y nodir yn 6.1, amcangyfrifiad o'r gost sy'n gysylltiedig â lleihau plastig untro a lleihau carbon o fewn Gwasanaeth Arlwyo'r Ysgol.
- 9.2. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys buddsoddiad ar gyfer y Prosiect Di-Garbon ac mae'n cydnabod y bydd angen i gyllidebau ariannol CSDd gyd-fynd â blaenoriaethau'r Cyngor o ran yr hinsawdd ac ecoleg pan fo prosiectau ac ymyriadau'n cael eu datblygu a'u gweithredu. Er mwyn ymdrin ag unrhyw gostau cynyddol o ganlyniad i ymyriadau a nodir yn yr adroddiad hwn byddai angen cynnydd yng nghyllideb refeniw CSDd, cynnydd ym mhrisiau prydau ysgol; neu drwy drosglwyddo'r costau ymlaen i ysgolion.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Fe fydd y cyhoeddiad gan Lywodraeth Cymru yn ymwneud â darparu Prydau Ysgol Am Ddim i'r holl ddisgyblion cynradd yn cael effaith sylweddol ar y gwasanaeth. Amcangyfrifir y bydd y nifer sy'n cymryd Prydau Ysgol am Ddim yn cynyddu o 48% i 77% mewn ysgolion cynradd. Bydd ehangu darpariaeth y gwasanaeth yn anochel yn cynyddu ôl-troed carbon y gwasanaeth arlwyyo ysgolion.
- 10.2. Mae'r model busnes presennol ar gyfer y gwasanaeth arlwyyo yn ymagwedd system gyfan, a chaiff pob ysgol eu trin yn gyfartal, waeth beth fo'u maint. Oni bai fod ysgol unigol yn dymuno cymryd ymagwedd wahanol (a'u bod yn barod i ariannu'r bwlch yn y gyllideb) fe fyddai angen i ni gadw model cyson ar draws holl ysgolion Sir Ddinbych. Nid yw'n eglur a oes gan ysgolion ddyhead cyson/ar y cyd i newid i fodel newydd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

- 11.1. Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- 11.2. Mae adran 7.4.1 o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi grymoedd Craffu o ran datblygu ac adolygu polisi.

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	27 Ionawr 2022
Swyddog Arweiniol	Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu
Awdur yr Adroddiad	Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu
Teitl	Rhaglen Waith Craffu

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol drafft. Wrth wneud hyn gofynnir i'r Pwyllgor adlewyrchu ar oblygiadau'r ffocws ar weithrediadau critigol i fusnes yn ystod cyfnod argyfwng y pandemig COVID -19 a'r gwaith sy'n digwydd neu'n cael ei gynllunio dan y trefniadau adfer, tra ar yr un pryd yn cadw mewn côf yr eitemau busnes hynny oedd eisoes ar ei raglen gwaith cyn y pandemig.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen gwaith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd ac yn cymeradwyo, diwygio neu'n newid ei raglen gwaith i'r dyfodol fel y gwêl yn briodol; ac
- 3.2 yn penderfynu os oes unrhyw prif bwyntiau neu themau o'r cyfarfod hwn y dymuna dynnu sylw atynt trwy'r wasg a/neu'r cyfryngau cymdeithasol.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Mae Erthygl 7 Cyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Craffu, yn ogystal â rheolau gweithdrefnau a trafodaethau.
- 4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau craffu'r Cyngor osod, ac adolygu'n rheolaidd, rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Trwy adolygu a blaenoriaethu materion, gall aelodau sicrhau bod y rhaglen waith yn cyflwyno agenda a arweinir gan yr aelodau.
- 4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau craffu'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.
- 4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru (LIC) ac Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl craffu ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys defnyddio craffu fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. O hyn allan, disgwylir i graffu ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda bwriad i sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Bydd Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd craffu wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.
- 4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer craffu a chanolbwyntio ar yr un pryd ar flaenoriaethau lleol, gwnaeth y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (GCIGC) argymhell yn ddiweddar y dylai pwyllgorau craffu'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:
- arbedion ar y gyllideb;
  - cyflawni Amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
  - unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Craffu (neu'r GCIGC) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion PAPER - gweler ochr gefn y 'Ffurflen Cynnig gan Aelodau' yn Atodiad 2);
  - Materion brys, na ragwelwyd neu flaenoriaeth uchel; a

- Cefnogi gwaith adfer y Cyngor mewn perthynas ag effeithiau'r argyfwng COVID-19 ar wasanaethau'r Cyngor, yr economi leol a chymunedau'r sir

4.6 Ffurflenni Cynnig ar gyfer Craffu

Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau craffu baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar raglen fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Does dim un ffurflen gynnig wedi dod i law gan swyddogion i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.

- 4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser craffu drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i archwilio testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGC y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, lenwi 'ffurflenni cynnig ar gyfer craffu' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn craffu. Mae copi o'r 'ffurflen gynnig gan aelod' i'w gweld yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnig eitem ar gyfer craffu, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun i'w gynnwys ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol craffu. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w archwilio'n ffurfiol gan bwyllgor craffu, yna gellir ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater e.e. darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei archwilio gan y Grŵp Ardal Aelodau (GAA) perthnasol. Ni fydd unrhyw eitemau'n cael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb lenwi 'ffurflen gynnig ar gyfer craffu' a derbyn cymeradwyaeth i'w gynnwys ar y rhaglen gan y Pwyllgor neu'r GCIGC. Mae cymorth ar gael i lenwi'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Craffu.

Absenoldebau a Throsiant Staff yn Sir Ddinbych yn ystod 2020/21 a 2021/22 a'i effaith ar Wasanaeth Cwsmer

- 4.8 Bwriadwyd yn wreiddiol cyflwyno'r adroddiad uchod i'r Pwyllgor yn y cyfarfod presennol. Fodd bynnag, mewn ymateb i gais gan swyddogion caniatodd y

Cadeirydd i'w gyflwyniad gael ei ohirio tan gyfarfod nesaf y Pwyllgor ar 17 Mawrth 2022 (gweler Atodiad 1 ynghlwm). Sail y cais i ohirio oedd bod y Gwasanaeth yn awyddus i gynnwys agweddau o ddata'r Cynllun Gweithlu Corfforaethol yn yr adroddiad, a fyddai'n cynnwys gwybodaeth am absenoldeb salwch yn ystod misoedd y gaeaf. Ni fydd y data penodol hwn ar gael tan yn ddiweddarach ym mis Ionawr 2022.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.9 Wrth benderfynu ar eu rhaglen gwaith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau craffu yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. At y diben hwn, mae copi o rhaglen gwaith i'r dyfodol y Cabinet ynghlwm yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.10 Yn Atodiad 4 o'r adroddiad hwn mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori'r aelodau ar ddatblygiadau yn sgîl y penderfyniadau.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu

Dan drefniadau craffu'r Cyngor mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (GCIGC) yn gweithredu fel pwyllgor cydlynu. Cyfarfu'r Grŵp ar 25 Tachwedd 2021, ni chyfeiriodd unrhyw bynciau at sylw'r Pwyllgor hwn. Mae cyfarfod nesaf y Grŵp i'w gynnal ar 20 Ionawr 2022. Adroddir ar lafar yn y cyfarfod ar 27 Ionawr 2022 am unrhyw faterion a gyfyd yn y cyfarfod hwnnw fydd â goblygiadau ar waith y Pwyllgor hwn.

6. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd craffu effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol, i wella canlyniadau i breswylwyr tra hefyd yn dygymod â phwysau ar adnoddau ac ar y gyllideb.

7. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gamau gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

8. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oes Asesiad o Effaith ar Les wedi ei wneud mewn perthynas â phwrpas neu gynnwys yr adroddiad hwn. Ond bydd y Pwyllgor Craffu, drwy ei waith yn archwilio darpariaeth gwasanaethau, polisïau, gweithdrefnau ac argymhellion, yn ystyried eu heffaith neu eu heffaith posib ar yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy a'r amcanion o ran lles a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

9. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, drwy adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol yn rheolaidd, gall y Pwyllgor sicrhau y rhoddir ystyriaeth ac yr archwilir meysydd risg pan eu bod yn cael eu nodi, a gwneir argymhellion gyda'r bwriad o fynd i'r afael â'r risgiau hynny.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

11.2 Mae Adran 7.11 Cyfansoddiad y Cyngor yn datgan y bydd pwyllgorau craffu ac/neu'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn gyfrifol am osod eu

rhaglenni gwaith eu hunain, gan ystyried dymuniadau Aelodau o'r Pwyllgor nad ydynt yn aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu

Rhif Ffôn: (01824) 712554

E-bost: rhian.evans@sirddinbych.gov.uk

Note: Any items entered in *italics* have not been approved for inclusion at the meeting shown by the Committee. Such reports are listed here for information, pending formal approval.

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
17 March	Cllr. Huw Hilditch-Roberts	1. Curriculum for Wales [Education]	To detail the progress made to date towards the implementation of the new Curriculum for Wales along with the support provided by the local education authority and GwE to schools, education staff and governing bodies in readiness for the delivery of the new curriculum from September 2022	Assurances that all educational establishments and staff are fully equipped and trained to deliver the new curriculum, identification of any gaps or risks associated with the provision and solutions to address them, ahead of its implementation with a view to ensuring that children and young people in Denbighshire realise their full potential in line with the Council's Corporate Plan	Geraint Davies/James Brown/GwE	June 2021
	Cllr. Huw Hilditch-Roberts	2. Additional Learning Needs (ALN) Transformation [Education]	To examine the Council's compliance with the statutory requirements of the Additional Learning Needs and Education Tribunal (Wales) Act 2018	To reduce the risk of the Authority not complying with any of the requirements of the Act and to ensure that every pupil and student in the County is given the required support and opportunities to realise their full potential	Geraint Davies/Mari Gaskell/Joseph Earl	June 2021
	<i>Cllr, Julian Thompson-Hill & Cllr. Huw Hilditch-Roberts</i>	3. Staff Absences and Turnover in Denbighshire during 2020/21 & 2021/22 and its impact on Customer Services	To examine the data on: (i) staff absences per Council service during 2020/21 and the first three quarters of 2021/22 in comparison to previous years (including data on short and long-term absences);	An assessment of the Council's resilience in dealing with the impact of a pandemic on its staffing resources and the effectiveness of its contingency planning in relation to staff retention and recruitment and how that	<i>Gary Williams/Louise Dougal/Liz Grieve</i>	<i>By SCVCG September 2021 (rescheduled December 2021)</i>

Tudalen 110

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)		Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
				(ii) staff turnover per service during 2020/21 and the first three quarters of 2021/22 in comparison to previous years along with the number of staff resignations in each pay grade band (and the reasons for the resignations); (iii) Denbighshire's position in relation to staff absences and staff turnover in comparison to other local authorities and public bodies in Wales; (iv) the findings of the recent Workforce Planning exercise; and (v) the effect of COVID-19 on staff absences and turnover during this period and its consequential impact on customer services	supported the customer experience during difficult times with a view to ensuring that lessons are learnt to further improve the Council's resilience to meet future pressures and unplanned events.		
28 April (meeting not being held due to pre-election period)							
9 June	TBC	1.	Draft Director of Social Services Annual Report	To scrutinise the content of the draft annual report to ensure it provides a fair and clear evaluation of performance and clearly articulates future plans	Identification of any specific performance issues which require further scrutiny by the committee in future	Nicola Stubbins	July 2021
	TBC	2.	Council Performance Self-Assessment	To present the Council's self-assessment of its performance in	Identification of areas for improvement and potential future scrutiny	Iolo McGregor	December 2021

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			delivering against the Council's strategic plan and services			
	TBC	3. Corporate Risk Register (Feb Review)	To consider the latest version of the Council's Corporate Risk Register and risk appetite statement	Effective monitoring and management of identified risk to reduce risks to residents and the Authority	Iolo McGregor/Emma Horan	December 2021
14 July	TBC	1. Cefndy Healthcare & Options Appraisal for future business delivery	To consider an options appraisal for future delivery of the company's business	Formulate recommendations in relation to a future business model that will support the delivery of the Council's priority relating to Resilient Communities	Ann Lloyd/Nick Bowles	October 2021
29 September	TBC	1. <i>Provisional External Examinations and Teacher Assessments [Education]</i> (tbc)	<i>To review the performance of schools and that of looked after children</i>	<i>Scrutiny of performance leading to recommendations for improvement</i>	<i>Geraint Davies/GwE</i>	<i>July 2021</i>
	TBC	2. <i>Hafan Deg, Rhyl</i> (tbc) Representatives from KL Care to be invited to attend	<i>To monitor the effectiveness of the transfer of the facility and services to an external provider and the provider's progress in growing and expanding the services available at the centre, including the lessons learnt from COVID-19 and the new services commissioned as a result of the pandemic</i> <i>(the report to include an updated Well-being Impact Assessment)</i>	<i>To evaluate the impact of the transfer of the facility and services on all stakeholders and to assess whether the services provided at Hafan Deg are in line with the contract specification, support the Council's vision for adult social care and the five ways to well-being and the requirements of the Social Services and Well-being (Wales) Act 2014</i>	<i>Ann Lloyd/Katie Newe/Ben Chandler</i>	<i>September 2019 (Rescheduled October 2020, January & March 2021 due to COVID-19)</i>

Tudalen 111

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
24 November	TBC	1. Council Performance Update (July – Sept)	To present details of the Council's performance in delivering against the Council's strategic plan and services	Identification of areas for improvement and potential future scrutiny	Iolo McGregor	December 2021
	TBC	2. Corporate Risk Register (Sept Review)	To consider the latest version of the Council's Corporate Risk Register and risk appetite statement	Effective monitoring and management of identified risk to reduce risks to residents and the Authority	Iolo McGregor/Emma Horan	December 2021
January 2023	TBC	1. Verified External Examinations [Education]	To review the performance of schools and that of looked after children; and GwE's impact on the educational attainment of the County's pupils. The report to include actual figures in addition to percentages along with school absenteeism and exclusion data. The report to incorporate GwE's Annual report and information on the 5 year trend in relation to educational attainment in Denbighshire	Scrutiny of performance leading to recommendations for improvement	Geraint Davies/GwE	July 2021

Tudalen 112

Future Issues

Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
<i>School Categorisation according to Welsh—medium Provision</i> <i>tbc (late 2021/early 2022) dependent upon WG</i> Education	<i>To outline the conclusions of the recent Welsh Government consultation and its implications for Denbighshire schools and pupils</i>	<i>Identification of potential changes to the Council’s education policies and any associated costs and budget implications</i>	<i>Geraint Davies/James Curran</i>	<i>January 2021</i>
<i>Learner Travel Measure (Wales) 2008</i> <i>tbc (late 2021/early 2022) dependent upon WG</i> Education	<i>To outline the conclusions of the recent Welsh Government consultation on the Measure and its implications for Denbighshire schools and pupils</i>	<i>Identification of potential changes to the Council’s learner travel policy and any associated costs and budget implications</i>	<i>Geraint Davies/Ian Land</i>	<i>January 2021</i>
<i>Dolwen Residential Care Home</i>	<i>To consider the Task and Finish Group’s recommendations relating to the future provision of services at Dolwen Residential Care Home, Denbigh</i>	<i>Pre-decision scrutiny of the task and finish group’s findings and the formulation of recommendations for presentation to Cabinet with respect of the future provision of services at Dolwen with a view to ensuring that everyone is supported to live in homes that meet their needs and are able to live independent and resilient lives</i>	<i>Task and Finish Group/Phil Gilroy/Abbe Harvey</i>	<i>July 2018 (currently on-hold due to COVID-19)</i>
<i>Post 16 provision at Rhyl College (suggested for scrutiny during service challenge)</i> <i>Date tbc following the easing of COVID-19 restrictions</i>	<i>To examine the post 16 provision at Rhyl College</i>	<i>The development of an effective working relationship between the College and the Council to secure the delivery of courses required to support the delivery of the North Wales Growth Deal and improve the future prospects of the area’s students</i>	<i>Rhyl College (and invite Geraint Davies & John Evans – post 16 officer from DCC)</i>	<i>By SCVCG July 2020</i>

Tudalen 113

Information/Consultation Reports

Date	Item (description / title)	Purpose of report	Author	Date Entered
March 2022 & September 2022 [Information]	<i>Council Performance Update Q1 & Q3</i>	<i>To present details of the Council's performance in delivering against the Council's strategic plan and services</i>	Iolo McGregor/Heidi Barton-Price	September 2018
Feb/May/Sept/November each year [Information]	Quarterly 'Your Voice' complaints performance to include social services complaints	To scrutinise Services' performance in complying with the Council's complaints and identify areas of poor performance with a view to the development of recommendations to address weaknesses. The report to include: (i) a comprehensive explanation on why targets have not been met when dealing with specific complaints, reasons for non-compliance, and measures taken to rectify the failures and to ensure that future complaints will be dealt with within the specified timeframe; (ii) how services encourage feedback and use it to redesign or change the way they deliver services; and (iii) details of complaints which have been upheld or partially upheld and the lessons learnt from them. Report to include example(s) of complaints and compliment(s) received. <i>Consideration of the information provided will assist the Committee to determine whether any issues merit detailed scrutiny</i>	Kevin Roberts/Ann Lloyd	November 2018
Information Report (June 2020 rescheduled to December 2022)	Housing Services – Review of the effectiveness of the new working model for Housing Officers and the development of new ways of working with residents from the lessons learnt through COVID-19	To review the effectiveness and impact of the new Housing Officer model in delivering personal advice and support to tenants, particularly those who reside in older people's schemes	Geoff Davies	March 2019 (rescheduled May 2019 & then Jan & Dec 2021 at officers

Tudalen 114

				request due to COVID-19 pressures)

Note for officers – Committee Report Deadlines

Meeting	Deadline	Meeting	Deadline	Meeting	Deadline
9 June	23 May (due to extended B/H)	14 July	30 June	29 September	15 September

Performance Scrutiny Work Programme.doc
 Updated 11/01/2022 RhE

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Ffurflen Gynnig ar gyfer Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol Craffu	
ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	
AMSERLEN I'W HYSTYRIED	
TESTUN	
Beth sydd angen ei graffu arno (a pham)?	
Ydi'r mater yn un o bwys i drigolion/busnesau lleol?	YDI/NAC YDI
Ydi craffu yn gallu dylanwadu ar bethau a'u newid? (Os 'ydi' nodwch sut rydych chi'n meddwl y gall craffu ddylanwadu neu newid pethau)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn ymwneud â gwasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn effeithio ar nifer fawr o drigolion neu ardal fawr o'r Sir? (Os 'ydi', rhowch syniad o faint y grŵp neu'r ardal yr effeithir arni)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn gysylltiedig â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor? (Os 'ydi' nodwch pa flaenoriaethau)	YDI/NAC YDI
Hyd y gwyddoch, oes yna rywun arall yn edrych ar y mater hwn? (Os 'oes', nodwch pwy sy'n edrych arno)	OES/NAC OES
Os derbynnir y testun ar gyfer craffu, pwy fyddai arnoch chi eisiau eu gwahodd e.e. Aelod Arweiniol, swyddogion, arbenigwyr allanol, defnyddwyr y gwasanaeth?	
Enw'r Cynghorydd/Aelod Cyfetholedig	

Dyddiad	

Ystyried addasrwydd pwnc ar gyfer craffu

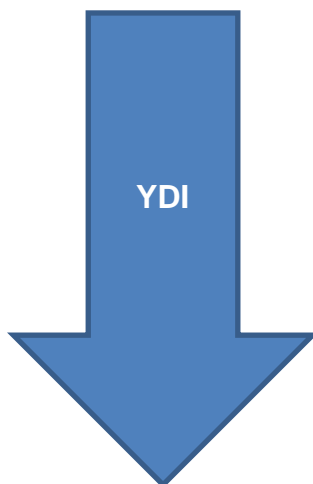
Ffurflen Gynnig / Cais a dderbyniwyd

(dylid rhoi ystyriaeth ofalus i'r rhesymau dros wneud cais)

Ydi o'n bodloni'r gofynion canlynol?

- **Diddordeb Cyhoeddus** – ydi'r mater o bwys i drigolion?
- **Effaith**– fedr craffu yn gael effaith ar bethau a'u newid?
- **Perfformiad** – ydi o'n wasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?
- **Graddfa** – ydi o'n effeithio ar nifer o drigolion neu ardal ddaearyddol fawr?
- **Ailadrodd** – ydi'r mater yn destun craffu/ymchwiliad gan berson neu gorff arall?

Dim gweithredu pellach gan y Pwyllgor Craffu. Gellir ei gyfeirio at gorff arall neu ofyn am adroddiad er gwybodaeth.

- Penderfynu ar y canlyniadau a ddymunir
- Penderfynu ar gwmpas a swmp y gwaith craffu sydd ei angen a'r dull mwyaf priodol o graffu (h.y. adroddiad pwyllgor, ymchwiliad grŵp tasg a gorffen neu aelod cyswllt ac ati)
- Os penderfynir sefydlu grŵp tasg a gorffen, dylid penderfynu ar amserlen yr ymchwiliad, pwy fydd yn rhannu'r gwaith, beth yw'r gofynion ymchwilio, a oes angen cyngor arbenigol a thystion, a beth yw'r trefniadau adrodd ac ati.

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
15 Feb	1	Regional Memory Assessment Service Invitation Tender	To seek final approval of the tender award	Yes	Councillor Bobby Feeley / Catrin Roberts / Catrin Perry
	2	Queens Market Phase 1 – award construction contract	To seek approval to award a contract for the delivery of Phase 1 of the Queens Building Rhyl	Yes	Councillor Hugh Evans / Russell Vaughan
	3	Contract Award - Renovation of terraced houses at 2-16 Aquarium Street in Rhyl	To award a construction contract for housing development	Yes	Councillors Tony Thomas and Julian Thompson-Hill / Mark Dixon
	4	Proposed scheme of delegated decision making for land acquisition (freehold and leasehold) for carbon sequestration and ecological improvement purposes	A decision is required on whether or not to introduce the new scheme of delegated decision making as proposed	Yes	Councillor Brian Jones / Tony Thomas and Julian Thompson-Hill / Andrew Cutts / Alan Smith / Steve Gadd
	5	Recommendations of the Strategic Investment Group	To seek support of projects identified for inclusion in the 2022/23 Capital Plan.	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd / Richard Humphries
	6	Housing Support Programme Strategy	To seek approval of the Strategy.	Yes	Councillor Bobby Feeley / Ann Lloyd / Claire Owens / Nigel Jones
	7	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
	8	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
15 March (rescheduled from 22 March)	1	Contract Award approval for Phase 2 Construction Works – DCC Waste Transfer Station to support new Waste Service Model	To award the contract for Phase 2 construction works	Yes	Councillor Brian Jones / Tony Ward / Peter Clayton
	2	Contract Award approval for new Waste Fleet to support new Waste Service Model	To award the contract for the new Waste Fleet	Yes	Councillor Brian Jones / Tony Ward / Chris Brown / Joanne Taylor
	3	Denbighshire and Flintshire Joint Archives Project	To request Cabinet's authorisation in respect of Denbighshire County Council's proportion of the match funding contribution to the project, and authorisation to enter into a contract with Flintshire County Council relative to the future collaborative service arrangements, both of which are subject to the Heritage	Yes	Councillor Tony Thomas / Craig Berry / Alan Smith

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
			Lottery Fund's acceptance of the recent grant submission		
	4	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	5	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
26 April					
	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
7 June					
	1	Council Performance Self-Assessment	To consider the Council's self-assessment of its performance in delivering against the council's strategic plan and services	Tbc	Iolo McGregor
	2	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Steve Gadd

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
	3	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator

FUTURE ITEMS

22 Nov	Council Performance Update – July to September	To consider the Council's performance in delivering against the council's strategic plan and services	Iolo McGregor

Note for officers – Cabinet Report Deadlines

<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>
<i>January</i>	4 January	<i>February</i>	1 February	<i>March</i>	8 March

Updated 17/01/2022 - KEJ

Cabinet Forward Work Programme.doc

Progress with Committee Resolutions

Date of Meeting	Item number and title	Resolution	Progress
25 November 2021	5. CORPORATE PLAN UPDATE, QUARTER 2 2021 TO 2022	RESOLVED subject to the above observations and having considered the report and any further actions required to respond to any performance related issues highlighted within the report, to receive and confirm the content of the report.	Lead Member and officers informed of the Committee's comments and recommendation
	6. CORPORATE RISK REGISTER REVIEW, SEPTEMBER 2021	RESOLVED having considered the amendments to the Corporate Risk Register (appendix 1), including the status of each risk against the Authority's Risk Appetite Statement (appendix 2) and the assurances provided during the discussion, to receive the Corporate Risk Register review of September 2021.	Lead Member and officers advised of the Committee's observations and recommendation
	7. C360 CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT (CRM) SYSTEM UPDATE	RESOLVED subject to the above observations and the areas identified for improvement and strengthening to receive the report on the C360 CRM System's implementation and performance.	Lead Member and officers informed of the Committee's comments and recommendation
	8. SUSTAINABLE TRANSPORT PLAN	RESOLVED: (i) Subject to the above comments and observations on the contents of the draft Sustainable Transport Plan to support the aims and objectives of the delivery of the Sustainable Transport Plan; and (ii) In supporting the Plan confirms that it has read, understood and taken account of the Well-being Impact Assessment in Appendix A as part of its consideration	Lead Member and officers advised of the Committee's observations and recommendations

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag